

เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานในด้านการจัดการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน ซึ่งผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับด้านนี้ จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในเรื่องของการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องระบบโครงสร้างปัจจัยในการจัดการศึกษา วิธีการที่จะปฏิบัติงานใหม่ประสิทธิภาพและผลิตประสิทธิผล รวมทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้รับบริการทางการศึกษามีคุณลักษณะตามที่ใ้ทั้งรูปประสงค์ไว้ ฉะนั้น นักการศึกษาทั้งหลายจึงต้องมีแผนหรือข้อกำหนด เป้าหมายไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะใ้ปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างมีขั้นตอนและใ้เกิดผลอย่างที่ต้องการ ในด้านลักษณะที่ทั้งประสงค์ที่จะใ้เกิดเหตุการณ์กับผู้รับบริการทางการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ความคิด ที่จะนำไปใ้ใ้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต และมีคุณธรรมจริยธรรม ลักษณะนิสัยอันเป็นที่ทั้งประสงค์ของสังคมนั้น ก็ใ้กำหนดไว้ในหลักสูตรของแ่ระดับการศึกษา ซึ่งเป็นทิศทาง แนวทางของผู้ที่เกี่ยวข้องจะทั้งปฏิบัติ ฉะนั้น ในบทนี้ ผู้วิจัยจึงจะขอเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตร ในเรื่อง ความหมายของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใ้ และเอกสารรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ความหมายของหลักสูตร

คำว่าหลักสูตรมีความหมายหลายนัยด้วยกัน ขึ้นอยู่กับผู้พูดหรือผู้เขียนว่าทั้งใจจะใ้ใ้ในความหมายใด ประเด็นที่ถกถางกันมักอยู่ที่ "ความกว้าง" ของความหมายเป็นสำคัญ ในวงการศึกษานอกจากจะมีการกำหนดความหมายของหลักสูตรอย่างเป็นทางการแล้ว นักการศึกษาหลายท่าน ใ้กล่าวถึงความหมายของคำนี้ พอที่จะแยกความหมายของหลักสูตร ใ้ดังนี้

๑. หลักสูตร คือประสมการทั้งหมด^๑ นักการศึกษาใ้ความหมายของหลักสูตร ในแนวนั้นใ้แ่

^๑ กมล ภูประเสริฐ, "ความนึกเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ประเด็นที่ถกถาง: ความหมายของหลักสูตร" วารสารการประสมศึกษา (กรกฎาคม, 2523): 1.

1.1 แฮส (Hass) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง
ประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนแต่ละคนได้รับในโปรแกรมทางการศึกษาเพื่อบรรลุไปประสงค์ต่างๆ
และจุดประสงค์เฉพาะ ¹

1.2 นีกัลยและอีวาน (Neagley and Evans) ได้ให้
ความหมายว่า คือ ประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดโดยโรงเรียนเพื่อช่วยให้โรงเรียนได้บรรลุเป้าหมาย
ที่ได้กำหนดไว้ตามความสามารถของนักเรียน ²

1.3 หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน ทั้ง
ประสบการณ์ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะคติ ทักษะสำคัญ
แก่ชีวิต ³

2. หลักสูตร คือ แผนงาน โครงการที่บอกจุดหมายและเป็นแนวทางในการ
จัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน นักการศึกษาที่ให้ความหมายของหลักสูตรในแนวนั้นใด

2.1 ซaylorและอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander)
ได้กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนงานในการจัดโอกาสแห่งการเรียนรู้ให้กลุ่มผู้เรียนที่โรงเรียน หรือ
สถาบันของรับนิเทศ เพื่อบรรลุไปประสงค์ต่างๆและจุดประสงค์เฉพาะที่วางไว้ ⁴

¹ Glen C. Hass, Curriculum Planning (Boston : Allyn and Bacon, Inc.), p. 4.

² Ross L. Neagley and Dean N. Evans, Handbook for Effective Curriculum Development (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall, 1967); p. 2.

³ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, คู่มือการพัฒนาระบบการเรียนการสอนหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ, 2521), หน้า 7.

⁴ Galen J. Saylor and William M. Alexander, Planning Curriculum for School (New York: Holt Rinehart and Winston, 1974), p. 6.

2.2 ถนน มหาจักรทิพย์ ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง งานที่โรงเรียนกำหนดขึ้นด้วยความไตร่ตรองอย่างระมัดระวัง และหวังว่าจะให้เกิดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนคนหนึ่งหรือคณะหนึ่ง¹

2.3 สมิทธ ฤกษ์บุตร ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร โครงการให้การศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนใหม่ความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการทางการศึกษาที่ใดที่กำหนดไว้²

จากการให้ความหมายของนักการศึกษา เกี่ยวกับความหมายของหลักสูตร ที่ยกมา กล่าวไว้ข้างต้น เมื่อสรุปแล้ว หลักสูตรจะหมายถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. ประสิทธิภาพทั้งหมดที่จัดให้กับผู้เรียน เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ให้บรรลุเป้าหมายที่ใดที่กำหนดไว้
2. แผนงาน โครงการ แนวทาง เอกสารที่เป็นข้อกำหนด ขั้นตอนเกี่ยวกับหลักการ จุดหมาย โครงสร้างและสื่อการเรียนต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน

องค์ประกอบของหลักสูตร

เมื่อพิจารณาจากความหมายของหลักสูตรจะเห็นได้ว่า หลักสูตร เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ทั้งนี้หลักสูตรเป็นหัวใจให้เห็นว่า ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษา มีความมุ่งหมายในการให้การศึกษาแก่เด็กอย่างไร และสามารถให้ความรู้ สร้างเสริมทักษะทัศนคติในกันใดบ้าง สิ่งต่างๆที่ประมวลไว้ในหลักสูตรเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางที่จะช่วยให้เราทราบว่า การศึกษาที่จัดให้ผู้เรียน นั้น หนักไม่ทางใด มีผลแก่ตัวเด็กและต่อสังคมมากน้อยเพียงใด ฉะนั้นเพื่อที่จะได้พิจารณาถึงองค์ประกอบของ

¹ถนน มหาจักรทิพย์, พจนานุกรมการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร (กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2514), หน้า 29.

²สมิทธ ฤกษ์บุตร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2518), หน้า 1.

หลักสูตร โดยมีนักการศึกษาหลายท่านที่กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่าจะมีอะไรบ้างเป็นส่วนประกอบ เช่น ทาบ (Taba) เสนอว่า หลักสูตรควรมีองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ (1) วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา (2) เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา (3) วิธีการเรียนการสอนหรือการนำหลักสูตรไปใช้ และ (4) โครงการประเมินผลตามหลักสูตร¹

ทอน์ สะเพียรชัย กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักสูตร โดยทั่วไปจะประกอบด้วย 6 ส่วน ใหญ่ คือ (1) ปรัชญาและปัญหา (2) ความมุ่งหมาย (3) เนื้อหาวิชา (4) วิธีการเรียนการสอน (5) การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน (6) การบริหารหลักสูตรและการบริการวิชาการ² และนักการศึกษาที่มีแนวคิดสอดคล้องกันอีกท่านหนึ่งก็คือ สุนัน อมรวิวัฒน์ กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย (1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละระดับ (2) การกำหนดวัยเรียน เวลาเรียน และอัตราเวลาเรียน (3) สิ่งเรขพัทธวิชาในแต่ละหมวดและประสบการณ์ทั้งหมด (4) กิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาเรียน รวมทั้งการประเมินผล (5) กิจกรรมของโรงเรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการและการพัฒนาของนักเรียน และ (6) กิจกรรมเสริมหลักสูตร³

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร พอสรุปได้ว่า อย่างน้อยที่สุด หลักสูตรควรประกอบด้วย สิ่งต่อไปนี้ คือ

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. เนื้อหาวิชาต่างๆในหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลหลักสูตร

¹Hilda Taba, Curriculum Development : Theory and Practice, (New York: Harcourt, brace and World, 1962) p.10.

²ทอน์ สะเพียรชัย, "โครงสร้างหลักสูตรทั่วไป" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ, (กันยายน, 2515), หน้า 71 - 78.

³สุนัน อมรวิวัฒน์, "คำถามคำถามบางข้อเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา" หลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา (กรุงเทพฯ : แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514), หน้า 6 - 7.

การนำหลักสูตร ไปใช้

จากองค์ประกอบของหลักสูตร จะเห็นว่าการนำหลักสูตร ไปใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งของหลักสูตรที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะการนำหลักสูตร ไปใช้หรือนำไปปฏิบัติเท่านั้น ที่จะทำให้ทราบว่า หลักสูตรที่หรือไม่ว่าหรือยกทรงของไทย ควรจะพัฒนาปรับปรุงใน ด้านใด เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น เหมาะสมกับสภาพวัยของผู้เรียน หลักสูตรนั้นถึงแม้จะได้รับการพัฒนาจัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบแล้วก็ตาม ถ้าขาดการ เตรียมการก่อนที่จะนำไปใช้ เช่นการเตรียมบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ให้มีความรู้ไปในแนวเดียวกัน มีความเข้าใจตรงกัน การเตรียมเอกสารหลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู เอกสารอื่นๆ อันเป็นแนวที่จะทำให้ผู้นำหลักสูตร ไปใช้ ได้ทำการศึกษาจนแล้ว หลักสูตรนั้นก็จะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร หรืออาจถ่วงนัยหนึ่งได้ว่า หลักสูตรนั้น ถึงแม้จะสร้างขึ้นมาได้ก็สักปานใด ถ้ากระบวนการ ของการนำหลักสูตร ไปใช้ไม่เป็นไปอย่างมีระบบ ไม่ได้รับการช่วยเหลือ แนะนำ ให้การสนับสนุน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว การจัดการศึกษาตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ใดทั้งไว้ก็จะไม่บรรลุผลสำเร็จ ดังเช่น สังก์ อูทรานนท์ กล่าวว่า ผู้ดำเนินการนำเอาอุดมการณ์ของคณะพัฒนาหลักสูตร ไปถึงผู้เรียน นั้น ก็โคแกครูและจะได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารที่เกี่ยวข้องของทุกระดับ การทำงานเกี่ยวกับหลักสูตรจะถือว่า ขั้นตอนของการใช้หลักสูตรเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญยิ่ง ของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ในการวัดความสำเร็จหรือผลของหลักสูตรโดยตรง¹ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความสำเร็จของหลักสูตรและเป้าหมายของการศึกษา ที่ใดวางไว้มิได้ขึ้นอยู่กับตัวหลักสูตรและวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตร เท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องของทุกระดับ ที่จะปฏิบัติตามแนวของหลักสูตร ด้วยความตั้งใจจริงและมุ่งมั่นในความสำเร็จ

โคมินักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับกิจกรรมที่จำเป็นของปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร มีแนวความคิดที่สอดคล้องกัน เช่น สุมิตร คุณานุกร กล่าวว่า การนำหลักสูตร ไปใช้ รวมถึงกิจกรรม 3 ประเภท คือ การแปลงหลักสูตร ไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพต่างๆภายในโรงเรียนให้หลักสูตรบรรลุถึงเป้าหมายและการสอนของครู²

¹ สังก์ อูทรานนท์, พื้นฐานและหลักการพัฒนหลักสูตร, (กรุงเทพฯ: วงเวียนการพิมพ์, 2527), หน้า 260 - 261.

² สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน, หน้า 130.

‘สังคิ สุทรานันท์’ ให้ความเห็นว่า งานที่เกี่ยวข้องกับการไร้หลักสูตร จะมีงานหลักอยู่ 3 ลักษณะคือ (1) งานบริหารและบริการหลักสูตร (2) งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร (3) งานสนับสนุนและส่งเสริมการไร้หลักสูตร¹ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความเห็นว่า กระบวนการใหญ่ๆ ในการนำหลักสูตรไปไร้ อาจจักได้เป็น 3 ขั้นตอน ซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกับ สุมิทร คุญานุกร ก็คือ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ได้แก่การที่ความมุ่งหมายของหลักสูตร ว่าจะมีความมุ่งหมายอย่างไร จะสอนใคร ระยะเวลา ไร้ อย่างไร และให้เกิดอะไรขึ้นในตัวผู้เรียน

2. การจักสภาพแวดล้อมต่างๆภายในโรงเรียน การจักครูเขาสอน ตลอดจนจักหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่จะอำนวยความสะดวกการเรียนการสอน

3. การสอนของครู²

และกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความคิดเห็นต่อไปอีกว่า ที่ว่าการไร้หลักสูตรนั้นประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆซึ่งปฏิบัติเกี่ยวโยงกัน โดยบุคคลหลายฝ่าย ก็คือ

1. การบริหาร ได้แก่การจักการมีการดำเนินกิจกรรมไปตามหลักสูตร รวมทั้งการสนับสนุนเหลือค้ำงานงบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์แก่โรงเรียน

2. การนิเทศศึกษาคมนยล ได้แก่ช่วยเหลือแนะนำทางวิชาการ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆในโรงเรียนเป็นไปตามหลักสูตร รวมทั้งการตรวจสยัมและประเมินผลดาการปฏิบัติงานของโรงเรียน

3. การเรียนการสอน ได้แก่การจักกิจกรรมโดยครูและนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รั้ความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถ มีความคิด มีคุณธรรมและมีลักษณะนิสัยตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

4. การจักยรรยภาคนและสิ่งแวดลอมในโรงเรียน ได้แก่การจักกิจกรรมและสิ่งแวดลอมต่างๆภายในโรงเรียนนอก หนีจากการเรียนการสอน

5. การวัดผลดาการเรียน ได้แก่กระบวนการตรวจสอบว่านักเรียนได้ไปรั้ถึงจุดหมายปลายทางตามที่หลักสูตรต้องการหรือไม่เพียงใด และบอกว่ามีส่วนใดที่บกพร่องต้องแกไร้ปรับปรุงต่อไป³

¹สังคิ สุทรานันท์, พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร, หน้า 262.

²กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการอบรมครูเรื่องการไร้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521, หน้า. 142 - 143.

³กระทรวงศึกษาธิการ, แนวการไร้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521, หน้า 10-11.

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้อยู่เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน
ให้คงสภาพอันออกเข้มนโต กิคำนวนโต ประถมอาทิทานการแกว้ยและความสามารถโต และสามารถ
ดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ¹ หลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. หลักการ หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้กำหนดหลักการไว้ 3 ประการ
หลักการดังกล่าวเป็นเหมือนแนวทางหรือทิศทางของการประถมศึกษา ดังนี้

1.1 เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน หมายความว่าเราจัดการประถมศึกษาเพื่อประโยชน์
สำหรับคนไทยทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดหรือมีฐานะอย่างไรโดยมิได้รับประโยชน์จากการประถมศึกษาโดย
เท่าเทียมกัน

1.2 เป็นการศึกษาเพื่อประโยชน์แห่งการดำรงชีวิต หมายความว่าสิ่งต่างๆหรือเรื่อง
ต่างๆที่ครูสอนนักเรียนจักอำนวยความสะดวกที่นักเรียน คือเพื่อความอยู่ดีกินดีของทุกคนและของ
สังคม

1.3 เป็นการศึกษาเพื่อสร้างเอกภาพของชาติ หมายความว่าเราจัดการศึกษาเพื่อสร้าง
ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ ทั้งในคำณภาษา สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและ
การปกครอง²

2. จุดหมาย คือ ความประสงค์หรือความต้องการทางการศึกษาและสังคม ซึ่งหลักสูตร
มุ่งให้เป็นไปตามนั้น จุดหมายมุ่งให้คนมีความดี 4 ประการ คือ เป็นคนที่มีคุณธรรม มีความรู้ ความ
สามารถ มีความสุข และเป็นพลเมืองดีของสังคม โดยจัดแบ่งจุดหมายเป็น 4 หมวดคือ

2.1 คุณสมบัติที่ของการเน้น หรือ คุณลักษณะอันดีงามของคน ได้แก่คุณธรรมอันดีงาม
ต่างๆ ซึ่งเราต้องสร้างให้เกิดขึ้นหรือให้มีขึ้นในตัวผู้เรียน เช่น ความเสียสละ ความมีวินัย ความอกทน
ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ฯลฯ เหล่านี้เป็นคุณลักษณะที่ของการสร้างเสริมให้มากยิ่งขึ้น

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการขมรมครูชั้นประถมปีที่ 6
(กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2526), หน้า 1.

²กระทรวงศึกษาธิการ, แนวการไขหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หน้า 22.

2.2 ความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต หรือความรู้ ความสามารถ หมายถึงความรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติใดในสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ในด้านภาค การศึกษาคำนวณ สุขภาพ สังคม สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ พลังงาน วัสดุ เทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตใน สังคมไทยปัจจุบัน

2.3 สมรรถนะที่ของชุมชนและชาติ หรือความเป็นพลเมืองดี หมายความว่า เราต้อง การให้ทุกคนทำหน้าที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนท้องถิ่นและต่อประเทศชาติทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

2.4 ชีวิตที่สงบสุข หรือความสุข หมายความว่าเราต้องการสอนและฝึกให้ผู้เรียนรู้จัก ทำหน้าที่มีความสุขตามอัธยาศัยของตน ควบคู่การรู้จักปรับสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับตนเอง รวมทั้งการนำหลัก ขรรวมในศาสนาที่ตนนับถือมาไว้ เพื่อประโยชน์สุขแห่งตน ¹

๕. โครงสร้างและเนื้อหา

มาตรฐานประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนออกจากการเรียนรู้นี้ มี 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วยภาษาไทยและคณิตศาสตร์

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและ สังคม กล่าวถึงปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในกันกลางๆ เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิต ที่ดี

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างนิสัย

กลุ่มที่ 4 กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน และ ความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

กลุ่มที่ 5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ว่าด้วยประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และวิชา ชีวิตที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต เพื่อให้โรงเรียนเลือกสอนอย่างใดอย่างหนึ่งในชั้น ป.5 - 6

การจัดหมวดประสบการณ์ให้เรียนนั้น ให้จัดโดยยึดปัญหาพัฒนาการของเด็กและความเหมาะสมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ หลักสูตรนี้จึงจัดเป็น 3 ช่วง ช่วงละ 2 ปี คือ ประถมปีที่ 1 - 2 ประถมปีที่ 3 - 4 และประถมปีที่ 5 - 6 ซึ่งเนื้อหาที่นี้อาจจะพัฒนาเปลี่ยนแปลงได้ ²

¹กระทรวงศึกษาธิการ, แนวการไรหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521, หน้า 22.

²สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, แผนการอบรมครูชั้นประถมปีที่ 6, หน้า ๕.

4. การเรียนการสอน

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เน้นความสำคัญของกระบวนการเรียนการสอนมาก โภคะแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ในตัวแบบ เพื่อให้ครูและผู้ใช้หลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติอย่างกว้างๆ กล่าวไว้ 4 ข้อ ดังนี้¹

4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทเรียน ควรยึดหยุ่นไปตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่น ความสนใจของผู้เรียน และเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวิชามากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4.2 ผู้สอนควรใช้วิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้อย่างมีความหมายและความต้องการของตนเองและท้องถิ่น เปิดโอกาสเป็น แกนปัญหาเป็น และรู้จักนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณาวิธีสอนให้เหมาะสมควรกับจุดประสงค์และลักษณะเนื้อหาวิชา เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา ค้นคว้า อภิปราย ทำงานกลุ่มสืบสวนสอบสวน ฯลฯ

4.3 ผู้สอนควรคำนึงถึงการที่จะให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนทั้งภาคทฤษฎีการ และภาคปฏิบัติ ซึ่งมีผลส่งเสริมคุณลักษณะเฉพาะของเอกศึกษาค้น และให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้

4.4 การกำหนดเวลาเรียนแต่ละคาบให้โรงเรียนจัดเป็นร่างขึ้นหรือยาวตามความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ลักษณะเนื้อหาและกิจกรรม²

5. เวลาเรียน

ตลอดหลักสูตรใช้เวลาเรียนประมาณ 6 ปี แต่ละปีการศึกษาใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่า 40 สัปดาห์ ในหนึ่งสัปดาห์ต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 25 ชั่วโมง ทั้งนี้เมื่อรวมแล้วของไม่น้อยกว่า 200 วัน และไม่ต่ำกว่า 1,000 ชั่วโมง สำหรับชั้น ป.1 - 4 และไม่ต่ำกว่า 1,200 ชั่วโมง สำหรับชั้น ป.5 - 6

อัตราเวลาเรียนของมาตประสมการตั้ง 5 กลุ่ม นั้น แต่ละระดับชั้นกำหนดไว้โดยประมาณ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมครูเรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521, หน้า 126.

²กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พิมพ์ครั้งที่ 2

- 5.1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ชั้น ป.1 - 2 ประมาณ ร้อยละ 50
 ป.3 - 4 ร้อยละ 35 และ ป.5 - 6 ร้อยละ 21 ของเวลาเรียนทั้งหมด
- 5.2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ป.1 - 2 ประมาณ ร้อยละ 15
 ป.3 - 4 ร้อยละ 20 และ ป.5 - 6 ร้อยละ 21 ของเวลาเรียนทั้งหมด
- 5.3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้น ป.1 - 2 ประมาณ ร้อยละ 25 ป.3 - 4
 ร้อยละ 25 และ ป.5 - 6 ร้อยละ 17 ของเวลาเรียนทั้งหมด
- 5.4 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้น ป.1 - 2 ประมาณร้อยละ 10 ป.3 - 4
 ร้อยละ 20 และ ป.5 - 6 ร้อยละ 25 ของเวลาเรียนทั้งหมด
- 5.5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ชั้น ป.5 - 6 ประมาณร้อยละ 16 ของเวลาเรียนทั้งหมด¹

6. การวัดผล การประเมินผล และการติดตามผล

การวัดผลและประเมินผลตลอดจนการติดตามผลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และจัด
 ให้ผู้เรียนได้เรียนหรือเล่น ชั้นระหว่างปีหรือปลายปีตามความสามารถของผู้เรียนให้เป็นหน้าที่ของ
 บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนทดสอบเป็นระยะ หรือทดสอบเมื่อจบแต่ละภาคเรียน ตามลักษณะการจั
 ประเมินการวัดและเนื้อหาวิชา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผล
 การเรียน²

หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตร ไปใช้

๖. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

ความสำเร็จของการนำหลักสูตร ไปใช้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ
 อาทิ ความเข้าใจและความเห็นชอบในหลักการ ของครูผู้สอนตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง การนำไปปฏิบัติใน
 สถานที่เป็นจริงได้ การวิเคราะห์ปรับปรุงอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจำเป็นทั้งอาศัยบุคลากรและหน่วย
 งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้ช่วยกันปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างสัมพันธ์กันของกระบวนการใช้
 หลักสูตร ควบคู่ความเข้าใจและจริงจัง จึงจะเกิดผลสำเร็จตามที่ต้องการได้ ดังที่ สุทรานันท์ กล่าว

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521, พิมพ์ครั้งที่ 2 หน้า: (ก).

² เรื่องเดียวกัน,

ซึ่งหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาคนำหลักสูตรไปใช้ แบ่งได้ 2 ระดับคือ (1) หน่วยงานส่วนกลาง หมายถึงหน่วยงานหรือคณะบุคคลที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร เพื่อให้หน่วยงานในท้องถิ่นเป็นผู้ใช้ (2) หน่วยงานส่วนท้องถิ่น หมายถึงหน่วยงานหรือผู้หน้าที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตร ไปใช้ ซึ่งได้แก่โรงเรียนหรือสถานศึกษาต่างๆ ¹

สำหรับการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตรในประเทศไทย หน่วยงานที่รับผิดชอบในส่วนกลางคือ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรทุกวิชาและทุกระดับชั้นที่ต่ำกว่าปริญญาตรี กำหนด จุดหมาย หลักการ โครงสร้างของหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดจนกำหนดรายละเอียดเนื้อหาสาระของหลักสูตร คู่มือครู แผนการสอน วัสดุหลักสูตร และศูนย์พัฒนาหลักสูตรยังไปประสานงานกับหน่วยงานทางราชการต่างๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรมฝึกหัดครู สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานศึกษาธิการ เขตการศึกษาต่างๆ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่วนกลาง คือ บริการสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับผู้ที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ตามขั้นตอนนี้

1. การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เสนอแนะวิธีการใช้หลักสูตร จัดทำเป็นคู่มือการใช้หลักสูตร เพื่อสะดวกในท้องถิ่นจะนำไปศึกษาและปรับหลักสูตรออกเป็นประมวลการสอน โครงการสอน ฯลฯ

2. ผลิตวัสดุประกอบหลักสูตร ซึ่งได้แก่ หนังสือเรียน หนังสือส่งเสริมการอ่าน คู่มือสำหรับครู วัสดุอ้างอิงและประกอบการศึกษา ตลอดจนเอกสารต่างๆตามความจำเป็นและเหมาะสม

3. ผลิตสื่อการเรียนบางชนิด และเสนอแนะเทคโนโลยีใหม่ๆทางการศึกษา

4. ทดลองกระบวนการเรียนการสอนและเสนอแนะให้แก่วิทยากร โดยการจัดอบรมหรือสัมมนาแล้วแต่กรณี

5. กำหนดวิธีการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอน จัดทำระเบียบการวัดผลหาวิธีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้มีความสมบูรณ์

6. ปรับหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยอาศัยการทดลอง วิจัย ดำเนินการร่วมกับท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด ²

¹สังข์ ชูรวมภักดิ์, พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร, หน้า.261 - 262.

²กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการอบรมครู เรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521, หน้า. 157

สรุปแล้วจะเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้ มีอยู่ 2 ระดับ คือ หน่วยงานส่วนกลาง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กรมการฝึกหัดครู สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการประเมินศึกษาแห่งชาติ และอีกระดับหนึ่ง คือ หน่วยงานส่วนท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการ เขตการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานการประมู ศึกษาจังหวัด สำนักงานการประเมินศึกษาศึกษาอำเภอ และสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาทั่วประเทศ

๕. บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้

ทั้งนี้กล่าวไว้ในตอนต้นว่า ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้ มีหลายระดับ คือ ทั้งแก่ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้ให้การสนับสนุนการนำหลักสูตรไปเป็น การหลักการ จุดหมาย ผู้ให้คำแนะนำและเสนอแนะเชิงวิชาการและผู้ให้การสนับสนุนทางอ้อมทางอื่นๆ ได้แก่ ครู ครูใหญ่ ครูผู้นำทางวิชาการ ศึกษาพิเศษ ผู้บริหาร และนักวิชาการ¹ ในคู่มือการอบรม ครูเรื่องการนำหลักสูตรประเมินศึกษา พุทธศักราช 2521 กล่าวว่า บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา หลักสูตร มี (1) ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน (2) ผู้บริหารในระดับต่างๆ (3) นัก วิชาการ และ (4) ผู้ปกครองและประชาชน² วิจัย วงษ์ใหญ่ ได้ให้ความเห็นว่า การนำหลักสูตรไป ใช้มีองค์คณะบุคคลเกี่ยวข้องอยู่ 3 กลุ่ม คือ (1) ครูใหญ่ (2) ครูประจำชั้น และ (3) ผู้บริหารหรือผู้ ปกครอง³ ส่วน สังก์ อูทราภักดิ์ ซึ่งมีความคิดแนวก้นกล่าวว่ามีบุคคลที่เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตร คือ (1) นักวิชาการซึ่งได้แก่ศึกษาพิเศษหรือนักวิชาการที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร (2) ผู้บริหาร โรงเรียน (3) หัวหน้าหมวดวิชาหรือหัวหน้าสาขาวิชา (4) ครูผู้สอน และ (5) บุคลากรอื่นๆ⁴

¹กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการนำหลักสูตรประเมินศึกษา พุทธศักราช 2521, หน้า 17.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 163 - 164.

³วิจัย วงษ์ใหญ่, พัฒนาหลักสูตรและการสอนวิถีใหม่ พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2523), หน้า 184.

⁴สังก์ อูทราภักดิ์, พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร, หน้า 273 - 275.

จากความคิดเห็นของนักการศึกษาหลายท่านที่ได้เสนอไว้ข้างต้นเกี่ยวกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานหลักสูตรไปไร่ จะเห็นว่า จะเน้นที่บุคลากรที่เป็นฝ่ายปฏิบัติจริงซึ่งอยู่ในหน่วยงานท้องถิ่น และสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของการไหลหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ที่กำลังปฏิบัติอยู่ สรุปได้ว่าบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการไหลหลักสูตร นั้น มีอยู่ 3 กลุ่ม คือ

1. ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ
2. ครูผู้สอน
3. ศึกษานิเทศก์

ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่สำคัญที่สุดในโรงเรียน เป็นผู้นำเอาหลักการ จุดหมาย โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร ที่หน่วยงานระดับชาติไปไร่ไปไรให้เกิดขึ้น ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและบริหารหลักสูตร ที่อยู่ในความรับผิดชอบ นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนะแนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการไหลหลักสูตร ไว้ดังนี้ เช่น นิพนธ์ กินวางศ์ โภกกล่าวถึงบทบาทของครูใหญ่ ว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องของหลักสูตร ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตร ประเภทหลักสูตร หลักการพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีหลักสูตร ศึกษาคู่มือการสอนรายวิชาต่างๆ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอน เป็นต้น¹ สังข์ ชูทรานันท์ ได้ให้แนวคิดที่ว่าผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการไหลหลักสูตร ดังนี้

1. ทำเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่โรงเรียนใช้อยู่อย่างจริงจัง
2. ใ้พบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนชนิดต่างๆแก่ครู
3. กำเนินการนิเทศติดตามผลการไหลหลักสูตรในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
4. กระตุ้นและส่งเสริมครูในการไหลหลักสูตรอย่างถูกต้อง เช่นจัดการชมรม

หรือจัดประชุมสัมมนา เป็นต้น

5. ให้กำลังใจและบำรุงขวัญแก่ครูผู้ไหลหลักสูตร อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นเยี่ยงอย่างแก่ครูคนอื่นๆ²

¹นิพนธ์ กินวางศ์, หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิเศษ, 2523), หน้า 67 - 68.

²สังข์ ชูทรานันท์, พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร, หน้า 273 - 274.

วิจัย วงษ์ใหญ่ ให้ความเห็นว่า ครูใหญ่เป็นผู้ที่มีบทบาทมาก เกี่ยวกับการไร้หลักสูตร จะต้องทำการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรให้ชัดเจน เพื่อที่จะจัดวางแผนเกี่ยวกับการไร้หลักสูตร ดังนี้ (1) การเตรียมวางแผนงานเพื่อไร้หลักสูตรใหม่ (2) การเตรียมจัดการขมรมครูเพื่อไร้หลักสูตรใหม่ (3) การจัดครูเข้าสอน (4) การจัดทำารางสอน (5) การจัดบริหารวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียน และ (6) การประชาสัมพันธ์การไร้หลักสูตรกับบุคคลากรและคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน ขมรม เกี่ยวกับ จุดหมาย หลักการ โครงสร้าง การจัดประสมการเรียน (7) การจัดสภาพแวดล้อม สถานที่ และการเลือกสรรโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร และ (8) การจัดโครงการประเมินผลการไร้หลักสูตร ¹

วิไลวรรณ วิทยวิโรจน์ ได้เสนอความเห็นว่ ผู้บริหารต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ในเรื่องต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพของท้องถิ่นในคันสภาพทั่วไป กำลังทรัพยากร และความทองการ
2. พยายามศึกษาและกำหนดจุดประสงค์ของการศึกษาของท้องถิ่น
3. ศึกษาและวิเคราะห์ความทองการ ของนักเรียน และหน้าที่ ซึ่งนักเรียนจะทองรับนิคชมทองสังคม
4. พิจารณาเกณฑ์การประเมินผลขอ เสนอเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่น
5. พิจารณาโครงสร้าง เนื้อหา และลำดับเรื่องของหลักสูตร ซึ่งเหมาะสมกับท้องถิ่น
6. จัดทำอนุสารประกอบหลักสูตร แผนการสอน และคู่มือครู หนังสืออ่านและสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น
7. ทำเนิการทุกคัน เพื่อให้ครูและนักเรียนไร้หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ
8. สนับสนุนส่งเสริมโครงการทดลอง และวิจัยการพัฒนาหลักสูตรที่ปรับปรุงให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

- 9. จัดหรือส่งเสริมการจัดชมรมครูระดับต่างๆในท้องถิ่น
- 10. ประเมินผล วางแผนและพัฒนาการปรับปรุงการพัฒนาหลัก

ผู้ทรงและวัสดุหลักสูตร 1

ส่วนบรรลือ พุทฺธะวัน โคกคำถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยเฉพาะและมีแนวคิดสอดคล้องกับข้างต้นว่า

- 1. ศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร
- 2. เข้ารับการอบรมเพื่อที่จะไต่ถามแนวปฏิบัติ
- 3. ประชุมปรึกษาหารือชี้แนะครูภายในโรงเรียน
- 4. ศึกษาจากเอกสารหลักสูตร
- 5. ควรจะไปศึกษาดูงาน สังเกต หาประสบการณ์ในโรงเรียน

ที่มีการใช้หลักสูตรใหม่ พร้อมทั้งส่งเสริมการศึกษา งานแก่คณะครูของทนายเช่นที่ พร้อมทั้งจะจัดทำคลังความรู้เป็นครั้งคราว เพื่อให้ได้แนวในการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตร 2

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าผู้บริหารโรงเรียน ควรจะมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับงานในสถานหลักสูตร ดังนี้

- 1. ต้องทำความเข้าใจกับจุดหมาย หลักการ โครงสร้างของหลักสูตรอย่างลงแท
- 2. เป็นผู้กระตุ้น นำครู ซึ่งเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตร ไปใช้
- 3. ต้องนึกอยู่เสมอว่า การบริหารคือการบริการ
- 4. ใช้วิธีการประชุมครูให้ได้ประโยชน์ทางวิชาการใหม่มากขึ้น
- 5. ส่งเสริมบำรุงขวัญให้กำลังใจแก่ครูที่ทำงานโดยประสิทธิภาพ
- 6. ปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมายและมีแผนงาน

วิไลวรรณ วิทวิโรจน์, การประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์นครสยาม, 2522), หน้า 79 - 80.

บันลือ พุทฺธะวัน, การประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2519), หน้า 152 - 154.

- 7. ท้าชีวิตการส่งเสริมความรู้แก่ครูด้วยวิธีการต่างๆ
- 8. เยี่ยมห้องเรียนและสังเกตการสอนของครูเป็นครั้งคราว
- 9. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆของโรงเรียนแก่ผู้ปกครอง และพยายามชักชวนผู้ปกครองนักเรียนให้ส่วนในการพัฒนาหลักสูตร
- 10. ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสมกับ

สภาพของท้องถิ่น

ครู

แผนงาน โครงการใดก็ตามที่ใดจัดทำขึ้นไว้อย่างเป็นระเบียบ กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนที่จะดำเนินงานไว้อย่างดี แต่ถ้ามัวไปปฏิบัติ ไม่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน ไม่เข้าใจแนวทางในการปฏิบัติ ไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ แผนงาน โครงการนั้นก็ล้มเหลว ไม่ประสบผลสำเร็จ ในเรื่องของภาระกิจหลักสูตรก็เช่นเดียวกัน บุคคลที่นำหลักสูตรไปสู่ห้องเรียนก็คือครูผู้สอน เป็นผู้จัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่พึงปรารถนาและตรงตามหลักการ จุดหมายของหลักสูตร ฉะนั้น ครูจึงควรมีความรู้ ความเข้าใจในแนวทางของหลักสูตรอย่างถ่องแท้และถูกต้อง โดยมีนักการศึกษาหลายท่าน ให้ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครู ในการใช้หลักสูตร หลายท่านเช่น จันทร (Chandra) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ โดยเฉพาะท่านการสอน ได้ดำเนินการดำเนินการสอนของครูว่า ควรคำนึงถึง

หลักสี่ประการที่ครูควรปฏิบัติอย่างจริงจัง

สภาพและความต้องการของท้องถิ่น

- 1. ทำการศึกษาหลักสูตร เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ
- 2. ทำการปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่ให้มีความเหมาะสมกับ
- 3. ทำการสอนให้ถูกต้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่ใช้อยู่

¹Arvindra Chandra, Curriculum Development and Evaluation in Education, (New Delhi: Sterling Publishers PVT. LTD, 1977), pp, 339 - 341.

4. พยายามศึกษาค้นหาวิธีการที่เหมาะสมหรือวิธีการที่มีประสิทธิภาพสำหรับตัวเราหรือหลักสูตรที่ตนเองเป็นผู้ใช้ ¹

วิจัย ราชฎศิริ ไก่กล่าวถึงบทบาทของครูในการใช้หลักสูตรสรุปไว้ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร ทั้งแก่จุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา เวลาเรียน การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผล
2. ศึกษาทำความเข้าใจอย่างแจ่มชัดเกี่ยวกับวิธีสอนแบบต่าง
3. ศึกษาแสวงหาความรู้ใหม่ๆอยู่เสมอ
4. เตรียมการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนตามแนวหลักสูตร
5. แสวงหา จัดทำและใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น
6. พยายามใกล้ชิดสนิทสนมกับนักเรียน
7. ใช้แหล่งวิทยาการที่มีอยู่ในโรงเรียน ในท้องถิ่นให้เป็น

ประโยชน์ของการเรียนการสอน

8. ทำการสอนทุกครั้งอย่างมีจุดหมาย

9. พยายามจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ²

จากแนวคิดของนักการศึกษา พอที่จะสรุปบทบาทของครูที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรได้ คือ ครูต้องเข้าใจ จุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร ท้องศึกษาหลักสูตรแผนการสอน คู่มือครู หนังสือเรียน สื่อการเรียน และเอกสารประกอบหลักสูตรก่อนทำการสอน พร้อมทั้งปรับวิธีสอนที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นโรงเรียนและนักเรียน เพื่อให้เด็กเกิดความรู้ จักทำ และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ จัดบรรยากาศในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่จะเอื้อต่อการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาและค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จัดทำและใช้สื่ออุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นและบทเรียน จัดทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นประกอบการสอน และประการที่สำคัญที่สุดก็คือ ครูจะต้องรับทราบว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหรือการเปลี่ยนแปลงหนังสือเรียนจะไร้ความหมาย ถ้าครูไม่เปลี่ยนวิธีสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน สภาพท้องถิ่น ลักษณะเนื้อหาวิชาและจุดประสงค์การเรียนรู้นั้น

¹สังข์ อุทรานันท์, พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร, หน้า. 274 - 275.

²วิจัย ราชฎศิริ, หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร:

ศึกษานิเทศก์

หน้าที่อันสำคัญยิ่งของศึกษานิเทศก์ก็คือ การช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ครู ให้สามารถดำเนินการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักวิชาการคามบริหาร มีความเชื่อว่า หน่วยงานบริหารต่างๆ เช่น หน่วยงานราชการ โรงเรียน จำเป็นต้องมีผู้ที่ทำหน้าที่ แนะนำช่วยเหลือปฏิบัติงานให้โดยลงตามวัตถุประสงค์ที่ใ้วางไว้ ด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด กระบวนการที่สำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยตรง คือ กระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตร ซึ่งเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาสภาพที่ไม่พึงประสงค์ในปัจจุบัน ให้เป็นสภาพที่พึงประสงค์ในอนาคต แก่การเรียนการสอนของนักเรียนและครู ยังจำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือ อำนาจความสะกดกแก่ครูในสถานต่างๆ รวมทั้งการนิเทศที่สนับสนุนการเรียนการสอนของครูอีกทางหนึ่งด้วย เพราะฉะนั้น การนิเทศการศึกษาจึงหมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกัน ที่ไร้เหตุผลและปัญญาในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า จะปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง กว้างขวางและเกิดประโยชน์สูงสุด¹ และยังมีนักการศึกษาอื่นๆ ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา เช่น อาคัมส์และดิกกี (Adams and Dickey) ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษาคือ แผนงานที่จัดทำขึ้นเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน² และ ไวน์ (Wiles) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ

1. การปรับปรุงการเรียนการสอน
2. การประเมินผลการเรียนการสอน
3. การเป็นผู้นำในการช่วยเหลือครู
4. การทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอน
5. การเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์

¹กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, คู่มือการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2527), หน้า 4.

² Harold P. Adams and Frank G. Dickey, Basic Principles of Supervision (New York : American Book Company, 1953), p 3.

6. การจัดการฝึกอบรมทางด้านการศึกษา

7. การพัฒนาหลักสูตร¹

จากความหมายของการนิเทศการศึกษามิฉะนั้น การนิเทศการศึกษาไม่จำเป็นต้องเป็นหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ บุคคลใดก็ตามที่มีส่วนช่วยให้อุทิศทำการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ก็เรียกว่าเป็นการนิเทศการศึกษา ซึ่งอาจจะเป็นศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้เชี่ยวชาญก็ได้ แต่ในการวิจัยครั้งนี้มีความต้องการที่จะเน้นให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ว่ามีอย่างไรบ้าง ซึ่งมีนักการศึกษาหลายคนได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้หลายท่าน เช่น อากุม จันทสุนทร ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ว่า เป็นที่ปรึกษาหรือผู้ช่วยคิดของผู้บริหาร และเป็นผู้นำในสถานะการเรียนการสอน ที่ครูจัดอยู่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ² ลูซิโอ และแมคเนล ได้กล่าวถึงหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ไว้ 6 ประการ คือ

1. การวางแผน ร่วมพัฒนา นโยบาย และโครงการการศึกษาต่างๆ
2. การบริหาร มีหน้าที่ตัดสินใจและประสานงานต่างๆทางด้านการศึกษา
3. การนิเทศ ให้คำปรึกษา แนะนำ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและ

คุณภาพของการสอน

4. การพัฒนาหลักสูตร ปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรและช่วยสร้างคู่มือ

ประกอบประกอบการสอนต่างๆ

5. การดำเนินการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน และชี้แนะแนวทาง

การสอนแก่ครู

6. การวิจัย สำรวจสภาพการเรียนการสอน ทดลอง ศึกษาและเสนอแนะความคิดใหม่ จากผลของการวิจัย³

¹ Kimball Wiles, Supervision for Better Schools (Engle wood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall, Inc, 1955), pp. 5 - 11.

² อากุม จันทสุนทร, เอกสารประกอบการเรียนวิชาหลักการนิเทศการศึกษา (อัสสัมชัญ).

³ William H. Lucie and John B. McNeil, Supervision A Synthesis of Thought and Action (New York : McGraw - Hill Book Company, Inc, 1962), p.24.

สำนัก ขรรฆารุง กล่าวถึงบทบาทในโรงเรียนของศึกษานิเทศก์ไว้ ดังนี้

1. จัดประชุมครูเพื่ออภิปรายเกี่ยวกับการศึกษา หรือปัญหาทางการศึกษาที่สำคัญๆ ที่มีผลต่อโรงเรียน
 2. จัดประชุมปฏิบัติการ หรือการสัมมนาให้ครูปฏิบัติ ศึกษานิเทศก์เป็นผู้ให้กำลังใจแนะแนวทางแก่คณะครู
 3. เยี่ยมศูนย์ทดลองวิธีการสอนใหม่ๆ
 4. จัดสัมมนาครู เช่น พัฒนาการของเด็ก การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน
 5. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาชีพ
 6. ศึกษานิเทศก์การสอน¹
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 ได้กำหนดหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ไว้ดังนี้
- หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่
1. ป่าสนิเทศการศึกษา
 - (1) ส่งเสริมการเรียนการสอนในสังกัดให้เป็นไปตามมาตรฐาน
 - (2) จัดทำเครื่องมือวัดผล พัฒนาเกี่ยวกับการประเมินผลและขอทดสอบ มาตรฐานของจังหวัด และจัดทำคลังข้อสอบ
 - (3) สนับสนุนงานวิชาการแก่โรงเรียนในสังกัด
 - (4) วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมการทดลองและค้นคว้าในระดับอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
 - (5) ร่วมมือกับหน่วยราชการอื่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษา ส่งเสริมการศึกษา ลูกเสือ เนตรนารี ชูการชก จริยธรรมและวัฒนธรรม
 - (6) ปฏิบัติงานวิชาการอื่นที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หรือกรุงเทพมหานคร

¹สำนัก ขรรฆารุง, การนิเทศการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : วรุฒิกการพิมพ์, 2522)

2. ฝ่ายแผนพัฒนา

- (1) จัดทำนโยบายการดำเนินงาน และแผนพัฒนาการประถมศึกษา
จังหวัด เสนอต่อสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
- (2) จัดทำงบประมาณเพื่อการประถมศึกษาในจังหวัด
- (3) ประสานงานการพัฒนาบุคลากรของจังหวัด
- (4) จัดทำขุมและสถิติทางการศึกษาของจังหวัด
- (5) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง บริหาร รวม ปรับปรุง เลิกชั้น

โรงเรียนในสังกัด

- (6) ประสานงานโครงการพิเศษ
- (7) ปฏิบัติงานเดชาคุณการคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด
- (8) ปฏิบัติงานอื่นที่ใคร่รับมอบหมายจากผู้อำนวยการการประถมศึกษา

จังหวัด หรือกรุงเทพมหานคร

งานนิเทศการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ มีหน้าที่

1. ร่วมวางแผนและกำเนินการนิเทศ แนะนำ แก้ไข ปรับปรุง และติดตามผลการปฏิบัติงานกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน ให้เกิดผลตามมาตรฐานทางวิชาการ และงานโครงการ สัมภาษณ์ ส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนเป็นพิเศษ ในเรื่องอนามัยโรงเรียน สุขศึกษาสายการศึกษา ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี กีฬา จริยธรรม วัฒนธรรม และอื่นๆ
2. เป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการ ตามความต้องการของกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน
3. ส่งเสริมให้โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนนิเทศการศึกษาได้
4. ส่งเสริมการทดลอง ค้นคว้า เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการใ้

นวัตกรรมการศึกษา

5. รวบรวมขุมและสถิติทางการศึกษาของสถานศึกษาในอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ให้เป็นปัจจุบัน
6. วางแผนพัฒนาการศึกษาของอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
7. ประสานงานวิชาการระหว่างโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน จังหวัด

- 8. ร่วมมือในงานวิจัยและส่งเสริมการนำผลวิจัยไปใช้ในโรงเรียน
- 9. เสนอแนะการจัดตั้งงบประมาณและการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการศึกษาของอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
- 10. ศึกษาเพื่อเสนอแนะการจัดตั้ง รวม หรือ ติตถลัม โรงเรียนภายในอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
- 11. ปฏิบัติงานเลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
- 12. ปฏิบัติโครงการพิเศษ
- 13. ปฏิบัติงานวิชาการอื่น ตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ

จากแนวคิดของนักการศึกษาและระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พอดีที่จะสรุปบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ได้ว่าศึกษานิเทศก์จะเป็นผู้ช่วยครูพัฒนากระบวนการเรียนการสอนไปสู่ทิศทางที่กำหนดในหลักสูตร ช่วยให้ครูสนใจในความรู้อยู่ มีความคิดที่จะสานต่อจากศึกษานิเทศก์ที่แนะนำ สารพัดไว้ ให้ครูได้เห็นโทษร้าย ช่วยให้ครูได้ช่วยเหลือตนเองในทางวิชาการ ช่วยให้ครูรวมกำลังปัญญา กำลังใจกำลังกายทำงานในโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียนใกล้เคียงกัน การประชุมและอบรมเพื่อช่วยครูในเรื่องที่ครูต้องการ ซึ่งการช่วยเหลือสัมพันธ์กันกล่าว จะเป็นประโยชน์ต่อครูในโรงเรียนทั้งสิ้น เป็นการส่งเสริมให้กระบวนการใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ในที่สุด

การใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521

การศึกษาความนึกเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 9 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตที่จะศึกษาทั้งการใช้หลักสูตรและปัญหาในการใช้หลักสูตร ซึ่งได้ศึกษาจากเอกสารหลักสูตร วารสารทางฯ และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้สรุปกิจกรรมที่จะศึกษา 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านหลักสูตร และเอกสารหลักสูตร ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียน และด้านการจัดและประเมินผลการเรียน ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียด ตามลำดับต่อไปนี้

หลักสูตรและเอกสารหลักสูตร

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การประถมศึกษาทุกฝ่าย ทุกระดับ ผู้บริหาร ผู้มีศกศึกษาทุกฝ่าย ผู้ประเมิณ ครูใหญ่ ครู อธิการ ผู้ปกครอง นักเรียน ของรู้เรื่องหลักสูตร ความรู้เรื่องหลักสูตร ของแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องของคังกล่าว ไม่จำเป็นที่องลึกซึ้งและกว้างไกลเท่าเทียมกัน แต่ละคนแต่ละฝ่ายมีบทบาทแตกต่างกัน แต่สิ่งที่สำคัญคือ ความเข้าใจตรงกัน กล่าวคือทุกคนมองเห็นหลักสูตรเหมือนกัน และไรหลักสูตรไปในแนวเดียวกัน เพื่อที่สนับสนุนให้เด็กผู้ได้รับการศึกษาไปด้งจุดหมายปลายทางอันเดียวกัน¹ การที่ผู้ใดจะนำหลักสูตรไปใช้ก็จำเป็นที่องทราบรายละเอียดของหลักสูตรนั้นก่อน เพราะหลักสูตรเป็นสิ่งบอกแนวทาง และทิศทางของการจัดการศึกษา ในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไปแล้วซึ่งไม่จำเป็นที่จะกล่าวซ้ำอีก แต่จะเห็นรายละเอียดหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งกำลังดำเนินการใช้อยู่ในปัจจุบัน

หลักสูตรประถมศึกษาปัจจุบัน ได้แบ่งเนื้อหาสาระออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกกล่าวถึง หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง รวมทั้งแนวในการจัดการศึกษา การจัดการเรียน การสอน เวลาเรียน การวัดผล การประเมินผลการศึกษา รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าของหลักสูตร ใน ส่วนที่ 2 เป็นรายละเอียดของโครงสร้างหลักสูตร ที่ได้แบ่งเนื้อหาสาระของความรู้ไว้ 5 กลุ่มประ สบการณ์

ส่วนที่ 1 กล่าวถึงแนวทางในการจัดการศึกษาประกอบด้วย

1. หลักการ กล่าวถึงทิศทางหรือแนวทาง ซึ่งจะนำไปสู่จุดหมายของหลักสูตร หลักการของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มุ่งหวังให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษา นำสิ่งที่เรียนไปเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต และมุ่งที่จะสร้างเอกภาพของชาติ

2. จุดหมาย กล่าวถึงความประสงค์หรือความทองการทางการศึกษาและสังคม ซึ่งมี 4 ประการ คือ **ประการแรก** คือ การเป็นผู้ที่มีคุณธรรม มีน้ำใจมีนิสัยดีงาม ชยันตเข้มแข็ง มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ อภทน รอบคอบ ประหยัด เป็นต้น

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, แนวการไรหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หน้า 5.

ประการที่ 2 คือ ความรู้ความสามารถ คือความสามารถที่จะปฏิบัติสิ่งต่างๆ ได้ตามควรแก่วัยของนักเรียน ถมกสัมพันธ์สภาพแวดล้อม และมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ประการที่ 3 คือ ความสุขความพอใจ คือ การสอนให้เด็กมีความสุข ความพอใจ ความสภาพและฐานะของตน ประการสุดท้าย คือ ความเป็นพลเมืองดี คือการที่เด็กมีความรู้สึกสำนึกของการอยู่ร่วมกัน การปฏิบัติต่อกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เคารพและรักษาระเบียบวินัยของสังคม

3. โครงสร้างและเนื้อหา กล่าวถึงการจัดเนื้อหาสาระ ได้แบ่งเป็นกลุ่มประสบการณ์ 5 กลุ่มประสบการณ์ คือ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ

4. การเรียนการสอน กล่าวถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้มุ่งใหญ่เรียนรู้ปัญหาฝึกให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และนำความรู้ไปใช้ได้อยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุขตามควรแก่สภาพ ฉะนั้น การจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งให้นักเรียนเรียนด้วยการปฏิบัติจริง ศึกษาคนกว่าช่วยตนเอง มุ่งเน้นการเรียนรู้โดยให้เด็กเป็นศูนย์กลางแห่งความสนใจ

5. เวลาเรียน กล่าวถึง กำหนดการเรียน ตลอดหลักสูตรใช้ เวลาเรียน 6 ปี แต่ละปีเรียนไม่น้อยกว่า 40 สัปดาห์ หรือไม่น้อยกว่า 200 วัน หรือไม่ต่ำกว่า 1,000 ชั่วโมง สำหรับชั้น ป. 1 - ป. 4 และ 1,200 ชั่วโมงสำหรับชั้น ป. 5 - ป. 6 แต่ละสัปดาห์กำหนดให้เรียน 25 ชั่วโมง เป็นอย่างน้อย นอกจากนี้ยังได้กำหนดสัดส่วนเวลาเรียน สำหรับกลุ่มประสบการณ์ทั้ง 5 กลุ่ม ขอบแบ่งกำหนดเวลาเป็น 3 ช่วง คือ ป. 1 - 2 , ป. 3 - 4 , และ ป. 5 - 6

6. การวัดผลประเมินผล และศึกษามผล กล่าวถึงวิธีการในการวัดผลในระดัพบระดับศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

ส่วนที่ 2 เป็นเรื่องรายละเอียดของเนื้อหาสาระ ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ หลักสูตรได้ระบุให้ทราบว่า ในการสอนแต่ละกลุ่มนั้น มีจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มอย่างไร และรายละเอียดเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียน

เอกสารหลักสูตร

เอกสารหลักสูตร หมายถึง เอกสารที่แจกแจงรายละเอียดเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และนักเรียน¹ ซึ่งได้แก่ แผนการสอน คู่มือครู คู่มือการใช้หลักสูตร หนังสือเรียน ฯลฯ

เอกสารหลักสูตรจึงแบ่งตามลักษณะผู้ใช้ได้ 2 ประเภท คือ

1. เอกสารหลักสูตรสำหรับครู ได้แก่แผนการสอน คู่มือครู คู่มือหนังสือเรียน คู่มือประเมินผล
2. เอกสารหลักสูตรสำหรับนักเรียน ได้แก่หนังสือเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม สมุดแบบฝึกหัด บัตรงาน ฯลฯ²

เอกสารหลักสูตรที่โรงเรียนควรมีไว้ให้ ครู ครูใหญ่ ผู้ปกครอง โรงเรียน ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เพื่อจะนำไปใช้ให้ตรงเป้าหมาย นั้น มีทั้งของกรมวิชาการ และของท้องถิ่นได้จัดทำขึ้น เอกสารหลักสูตรสำคัญของโรงเรียนควรมีไว้ เพื่อศึกษาค้นคว้า คือ

1. เอกสารหลักสูตรสำหรับครู
 - 1.1 หลักสูตร ประถมศึกษาเป็นเอกสารแม่บท เป็นเครื่องชี้แนวทางในการจัดการศึกษาว่าจัดอย่างไร และมีทิศทางไปทางไหน
 - 1.2 คู่มือการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เนื้อหาสาระในเอกสารฉบับนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อครู ผู้บริหารการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตร เนื้อหาแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นเรื่องที่ได้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การจัดบรรยากาศภายในและภายนอกห้องเรียน การใช้สื่อการเรียน การสอนซ่อมเสริม การจัดครูเข้าทำการสอน การจัดการวางสอน วิธีสอนที่เอื้อต่อหลักสูตรและคำศัพท์ที่ใช้ ในหลักสูตร ประถมศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนประถมศึกษา (กรุงเทพฯ:พิมพ์ลิขสิทธิ์, 2526), หน้า 17.

² วิจัย ราษฎรศิริ, หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา, หน้า 61.

ตอนที่ 2 เป็นเรื่องประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร

1.3 แนวการไรหลักสูตร หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
สาระสำคัญกล่าวถึง ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เอกสารหลักสูตรและสื่อการเรียน กำหนดการสอนและ
การวางแผน การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในการใช้
หลักสูตร¹

1.4 แผนการสอน เป็นเอกสารที่ให้แนวทางในการจัดการเรียนการสอน
ในแผนการสอนในแต่ละกลุ่มวิชา จะบอกเนื้อหาที่จะสอนตามหลักสูตร จำนวนคาบ เวลา ที่ในการสอน
จุดประสงค์ของการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน พร้อมทั้งเสนอแนะกิจกรรมที่จะช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ของการ
สอนไว้อย่าง ซึ่งกรวิชาการเป็นฝ่ายจัดขึ้น เป็นแผนการสอนแกนกลางที่มีลักษณะสอดคล้องกับความต้อง
การของประเทศเป็นกลางๆ ในการนำไปใช้เขกการศึกษาจะตองนำไปปรับปรุงรายละเอียด ให้สอดคล้อง
กับสภาพปัญหา และความตองการของท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง²

1.5 เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการวัดผล และ
ประเมินผลการเรียน ประกอบด้วย เรื่องตัวอย่างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ทุกกลุ่มประสบการณ์ ความ
สัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์ในสมุคประจำชั้น กับแผนการสอนหรือคู่มือการสอน ตัวอย่างเครื่องมือวัดผล
ปลายภาคเรียน

1.6 คู่มือปฏิบัติการกรมสร้างวินัยสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา เนื้อหา
สาระกล่าวถึง ความสำคัญของกิจกรรมสร้างนิสัย ซึ่งที่ควรจัดทำในรอบปี ในแต่ละภาคเรียน ประจำ
สัปดาห์ และประจำวัน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม สอนองเจตนารมณ์ของหลักสูตร³

2. เอกสารหลักสูตรสำหรับนักเรียน

2.1 หนังสือเรียน เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสาระตรงตามหลักสูตร
และจึกลำคัมเนื้อหาสาระ และความรู้เฉพาะเรื่อง ในชั้นและระดับต่างๆ ไว้อย่างเป็นระบบ

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, แนวการไรหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521, หน้า 29-33.

² มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, พฤติกรรมกรสอนประถมศึกษา, หน้า 18 - 19.

³ กระทรวงศึกษาธิการ, แนวการไรหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521, หน้า 33.

2.2 หนังสือแบบฝึกหัด เป็นเอกสารที่เขียนขึ้นเพื่อให้นักเรียนฝึกฝนทักษะความรู้ที่จำเป็น

2.3 หนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อฝึกทักษะการอ่านให้แตกฉาน

2.4 แผนภาพ เป็นภาพสรุปประกอบการเรียนการสอน

2.5 หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อย่างลึกซึ้งและกว้างขวางยิ่งขึ้น

2.6 หนังสืออ้างอิง เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาเป็นความรู้ที่ยกขึ้นและจัดความรู้ไว้เป็นหมวดหมู่ เช่น พจนานุกรม สารานุกรม คำரா และสารคดีต่างๆ

ทั้งนี้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้มีอยู่ด้วยกันหลายฝ่าย ซึ่งแต่ละฝ่ายมีบทบาทต่างกัน จะต้องช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน สิ่งที่สำคัญคือบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร อย่างถูกต้อง เพื่อจะนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เพราะหลักสูตรประถมศึกษาที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นหลักสูตรที่มีรายละเอียดปลีกย่อย ใ้จัดทำไว้อย่างเป็นระบบ และเข้มข้นเป็นตอน ผู้นำหลักสูตรไปใช้ เพื่อที่จะให้หลักสูตรบรรลุเป้าหมาย เกิดประสิทธิผล เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตร จะต้องรู้จักทิศทางของหลักสูตรเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง จะต้องศึกษาหลักสูตร จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น และจัดให้มีให้ไว้ในโรงเรียนอย่างพอเพียง

กานบุคลากร

ในการปฏิบัติงานใดๆก็ตามปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้แผนงานหรือโครงการบรรลุเป้าหมายประสงค์ตามที่ใ้กตั้งไว้ก็คือ คน (Man) หรือบุคลากรที่มีอยู่ในหน่วย จะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องที่ตนรับผิดชอบ เป็นคนที่มีคุณภาพ มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในเรื่องของหลักสูตรก็เช่นเดียวกัน การที่จะทำให้หลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์ ประสงค์นั้น บุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องของหลักสูตรเป็นอย่างดีในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความต้องการที่ ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่เป็นฝ่ายปฏิบัติจริงๆ นำหลักสูตรไปสู่ห้องเรียน เป็นผู้แปลงหลักสูตร ไปสู่การสอน ผู้สนับสนุนช่วยเหลือการให้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่ ครู ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์

การกระตุ้นจิตใจ และส่งเสริมให้ผู้นิเทศศาสตร์ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ทั้งใจปฏิบัติงานเพิ่มความสามารถ จริงใจและจริงจังเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ดังเช่น วิทยุสาธิต กล่าวไว้ว่า บุคลากรจะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีปัจจัยสิ่งจูงใจ 8 อย่างคือ.

1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ เช่น เงิน สิ่งของ
2. สิ่งจูงใจที่เป็นโอกาสของบุคคลที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ เช่น โอกาสที่จะได้รับเกียรติยศ ตำแหน่ง

3. สิ่งจูงใจที่เป็นสภาพของการทำงานที่พึงปรารถนา เช่น จิตใที่มีเครื่องใช้เครื่องมือที่ดี และเพียงพอในการทำงาน

4. สิ่งจูงใจที่เป็นประโยชน์ทางอุดมคติ เช่น ความภูมิใจที่ได้แสดงฝีมือ ความพอใจที่ทำงานอย่างเต็มที่

5. สิ่งจูงใจที่เป็นความพึงพอใจทางสังคม ได้แก่ โอกาสคบหาสมาคมในหมู่บุคลากร ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก

6. สภาพภาพการทำงานตรงกับนิสัยและทัศนคติของบุคลากร ทำให้เกิดความพอใจ และความพึงพอใจในการทำงาน

7. โอกาสที่มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการทำงาน ทำให้คนรู้สึกว่ามีค่าสำคัญต่อหน่วยงาน

8. สภาพการทำงานหรือการอยู่ร่วมกันในหมู่คณะอย่างฉันท์มิตร มีความสามัคคีกลมเกลียวและไ้ร่วมมือกัน ทำให้บุคลากรทำงานด้วยความสบายใจและผลงานก้าวหน้า

การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานมีความสำคัญและความจำเป็น งานจะสำเร็จหรือล้มเหลวตามวัตถุประสงค์ไ้มากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับขวัญและกำลังใจ ดังเช่น วีระยุทธเจริญ ไ้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับการสร้างขวัญและกำลังใจ ในการทำงานไว้ดังนี้.

1. ผู้บังคับบัญชาควรปฏิบัติภารกิจที่อยู่ที่ไ้บังคับบัญชาฐานะเหมาะสม

¹ วิทยุ สาธิต, การบริหารงานบุคคล (กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช 2527), หน้า 274-278.

2. ตูมึงคัมปัญจคารวาคำนี้ถึงความทองการและความรู้สึกต่างๆของผู
เกี่ยวของ เช่น ความรู้สึกมั่นคงทางอารมณ์ ความอยากเป็นเจ้าของ ความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ
เป็นต้น แลหาทางช่วยเหลือ หรือจกัใหม่ขึ้น

3. จกัใหม่การอบรม ผักคน และแกไขปัญหาต่างๆตามควรแก่โอกาส
ฉะนั้นการที่จะทำไห้หลักสูตรบรรลุผลไคจะตองมีการส่งเสริม จูงใจ บำรุงขวัญ
ไห้แก่ปฏิบัติ ไคปฏิบัติงานอย่างมีความสุข เน้นคิอผู้บริหารโรงเรียนหรือผูที่เกี่ยวข้อง จะตองศึกษา
พฤติกรรมของ ครูผูสอนอย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะไคหาทางช่วยเหลือ และส่งเสริมการทำงานไห้มีความก้าว
หน้ายิ่งขึ้น ผลที่ไคจะทำไห้กระบวนการของการไร้หลักสูตรเป็นไปตามแนวทางที่ไคกำหนดไค

ครู. ผูบริหารโรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ควรจะไค
ปฏิบัติในการนำหลักสูตรไปไร้ในลักษณะคอไปนี้.

1. ครู

1.1 ทำความรุจักเด็ก ศึกษาปัญหาเด็กเป็นรายบุคคลไห้ความ

รู้สึกอบอุ่นแก่เด็ก

1.2 ทำความเข้าใจ จุดหมายหลักการและโครงสร้างของ

หลักสูตร

1.3 ศึกษาแผนการสอน คู่มือครูไห้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง

ก่อนทำการสอน

1.4 เตรียมสื่อการเรียนที่จะไร้ในแต่ละครั้งก่อนสอน

1.5 จกักิจกรรมการเรียนที่ส่งเสริมไห้เด็กรุจักคิดรุจักหา

เหตุผล รุจักคิดสนใจ และแกปัญหาควยตนเอง รุจักคิดแกปัญหาไควิธีทางวิทยาศาสตร์ เน้นกิจกรรมทำ
งานเป็นกลุ่ม และอภิปราย เก็คยอมรับความสามารถของบุคคลอื่น ความแตก่างระหว่างบุคคล เก็คมี
นิสัยรักการอ่าน และไร้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

1.6 ทำการสอนทุกครั้งอย่างมีจุดหมาย

1.7 ปีกหาวิธีการประเมินผล และใช้เครื่องมือประเมินได้

ดูที่องค์ตามลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอน

1.8 จัดสอนซ่อมเสริมให้เด็กที่มีความจำเป็นต้องได้รับการ

ซ่อมเสริม ¹

ผู้บริหาร โรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทอันสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของหลักสูตร หลักสูตรจะไปถึงผู้เรียนหรือไม่ขึ้นอยู่กับเทคนิคการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดทั้ง ครู และนักเรียน ย่อมจะทราบความเป็นมาและความเป็นไปในการปฏิบัติงานของครูแต่ละคนเป็นอย่างดี ฉะนั้นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนควรมีลักษณะดังต่อไปนี้.

1. ศึกษาและทำความเข้าใจกับสาระสำคัญของหลักสูตร

เช่น หลักสูตร จุดหมาย มวลประสบการณ์ เวลาเรียน ค่าแนะนำการเรียนการสอน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างเอกสารหลักสูตรชนิดต่างๆ เพื่อจะได้นำมาช่วยให้สื่อครูให้ใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2. จัดหาหลักสูตร เอกสารหลักสูตรให้พร้อมและพอเพียงที่

ครูและนักเรียนจะหยิบใช้ได้ง่าย เช่น แผนการสอน คู่มือครู คู่มือหนังสือเรียน หนังสือเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม คู่มือประเมินผล รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น

3. อบรมครูใหม่ความรู้ความเข้าใจหลักสูตร และวิธีการ

ใช้หลักสูตรให้สัมฤทธิ์ผล รวมทั้งประชาสัมพันธ์หลักสูตรใหม่ให้ผู้บริหารและนักเรียนได้ทราบ เพื่อจะให้ความช่วยเหลือให้การใช้หลักสูตรเกิดผลดียิ่งขึ้น

4. จัดทำแผนหรือการเรียนการสอน ตารางสอน เพื่อให้การ

ใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างราบรื่น

5. จัดครูเข้าสอนตามความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถและ
มอบหมายให้มีครูอีกจำนวนหนึ่งเป็นครูฝ่ายบริการหลักสูตร เช่น ครูใส่ทัศนศึกษา ครูบรรณารักษ์
ครูแนะแนว เป็นต้น
6. จัดเตรียมสถานที่ที่จะใช้ประกอบการเรียนการสอน เช่น ห้อง
สมุด ห้องเรียน ห้องวิชาต่างๆ สนามกีฬา แปลงเกษตร ฯลฯ
7. กองคอบุคคลนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร โดยเยี่ยมและสัง
เกตการสอนเป็นครั้งคราวเพื่อทราบปัญหาจะได้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และช่วยเหลืองานที่ครู
ต้องการ
8. หาวิธีการส่งเสริมความรู้ให้แก่ครูด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ประ
ชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ส่งครูไปทำงานสังเกตการสอนโรงเรียนอื่น จัดหนังสือและแนะนำหนังสือ
ให้อ่าน วิทยารสารวิชาการ ฯลฯ
9. ประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ ภายนอก รวมทั้งประ
ชาสัมพันธ์กิจการต่างๆ ของโรงเรียนใหญ่ปกครองทราบ เพื่อจะได้ช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมการ
ใช้หลักสูตรให้เกิดผลดี
10. พยายามสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครู เพื่อประสิทธิภาพ
ของผลงาน เช่น มอบหมายงานให้รับผิดชอบตามความสามารถและหัวหน้ากัน วางตนเสมอต้นเสมอ
ปลาย ให้เกียรติแก่ครู แสดงตนเป็นผู้นำของผลประโยชน์ของครู พิจารณาความดีความชอบยกย
ความเป็นธรรม โดยดูจากคุณภาพของผลงานมีใจผูกพันเพียงหน้า หรือใจความพอใจส่วนตัวเป็นที่ตั้ง
11. พยายามส่งเสริมสนับสนุนให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสม
เช่น จัดตั้งชุมนุมวิชาการต่างๆ ชุมนุมกีฬา ชุมนุมบุรณาสึกุร ชุมนุมส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น ฯลฯ
12. พยายามจัดหาวัสดุและส่งเสริมอำนวยความสะดวกให้ครูทำ
อุปกรณ์การสอน หรือสิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์¹

บุคลากรทางการศึกษา

ในการศึกษาคครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความคำว่า บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในลำดับต่อไปนี้จึงเสนอบทบาทของศึกษานิเทศก์ ในการใช้หลักสูตรหน้าพื้นอันสำคัญยิ่งของศึกษานิเทศก์คือการช่วยเหลือแนะนำครูให้สามารถดำเนินงานการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสอนตามแนวหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ศึกษานิเทศก์จะทอการศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ และวัสดุหลักสูตร เขาใจหลักการโครงสร้างเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน ตลอดจนการวัดและประเมินผล เพื่อให้สามารถช่วยเหลือครูได้ตามเป้าหมาย¹ ฉะนั้นหน้าที่ศึกษานิเทศก์ ควรปฏิบัติในการใช้หลักสูตร ในลักษณะต่อไปนี้.

1. ประสานงานเรื่องการจัดส่งวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนต่างๆ จากกรมกองที่เกี่ยวข้อง ให้ถึงโรงเรียนครบถ้วน
2. แนะนำวิธีใช้วัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนต่างๆ เหล่านี้ให้เกิดประโยชน์ตามจุดประสงค์
3. สาธิตการสอน
4. จัดอบรมครู เพื่อเสริมความรู้และทักษะที่จำเป็นเพิ่มเติมให้
5. ทักทวนผลการจัดการเรียนการสอนและช่วยแก้ไขปัญห
6. จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ เหมาะกับสภาพของท้องถิ่น
7. ส่งเสริมให้มาร่วมมือกัน ในระดับกลุ่มโรงเรียนเพื่อจัดทำตารางสอน กำหนดการสอน เครื่องมือประเมินผล สื่อการเรียน

ที่เกิดขึ้น

¹กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, หน่วยศึกษานิเทศก์, คู่มือการปฏิบัติงานศึกษานิเทศก์ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ (กรุงเทพฯ นคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2525), หน้า 153.

8. จัดให้มีการประชุมเพื่อแก้ปัญหา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจน
จนแสวงหาวิธีการที่ดีกว่าในการใช้หลักสูตร ในระดับกลุ่มโรงเรียน อำเภอ จังหวัด เป็นครั้งคราว

9. เสริมกำลังใจครูยกย่องการแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาของครูและ
ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหา

10. ประชาสัมพันธ์ผลงานของครูที่ ตลอดจนรายงานให้ผู้บริหาร
ตามสายงานได้รับทราบ

11. วางโครงการและวิธีการศึกษาค้นคว้าใช้หลักสูตรร่วมกัน
ทุกฝ่าย ¹

งานกิจกรรมการเรียนการสอน

การนำหลักสูตร ไปใช้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ สอดคล้อง

หมาย หลักการที่วางไว้โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบและวิธีการต่างๆ การเรียน
รู้ของเด็กจะบังเกิดผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนเป็นส่วนประกอบที่
สำคัญ เพราะการเรียนการสอนเป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ของคำนึงถึงความเหมาะสม
บรรยากาศ เทคนิคและองค์ประกอบทั้งหลายที่ช่วยให้เกิดเกิดการ เรียนรู้ อย่างสมบูรณ์ที่สุด ²
การสอนของครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ โดยมีคุณสมบัติและทัศนคติที่
สร้างหลักสูตรมุ่งหวังไว้ ³

การสอนคือความพยายามคนหนึ่งหรือหลายคนที่จะจัดกิจกรรมใน
รูปแบบต่างๆ เพื่อให้บุคคลหนึ่งหรือหลายคนเกิดการ เรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนเจริญงอกทั้งร่างกาย
สติปัญญา อารมณ์ สังคม เพื่อให้ผู้เรียนจะได้แก้ปัญหาชีวิตและความสามารถปรับปรุงตนเองให้เข้ากับ
สภาพแวดล้อมสามารถดำรงตนอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข หลักการสอนที่สำคัญก็คือ สอนให้เรียน
โดยการกระทำทดลองค้นคว้าแก้ปัญหาด้วยตนเอง และสอนในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อชีวิตของผู้เรียน
ให้สามารถนำประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ⁴

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. หน้า 202-203.

² กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมครู เรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521. หน้า 136.

³ ผู้มิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน, หน้า 136.

⁴ สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ, แผนการอบรมครูชั้นประถมปีที่ 6, หน้า 8.

หลักสูตรประถมศึกษา 2521 เน้นความสำคัญของกระบวนการเรียน การสอนมากกว่ากระบวนการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ในตัวแผนที่ เพื่อให้ครูและผู้ใช้ได้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติอย่างกว้างขวาง กล่าวไว้ 4 ข้อดังนี้.

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทเรียน ควรยึดหยุ่นไปตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่น ความสนใจของผู้เรียน และให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวิชามากที่สุดเท่าที่จะทำได้
 2. ผู้สอนควรใช้วิธีสอนที่จะให้ผู้เรียนรู้นิยามและความต้องการของตนเองและท้องถิ่น ฝึกให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำความรู้ไปใช้ เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณาวิธีสอนให้เห็นว่าเหมาะสมกับจุดประสงค์ และลักษณะเนื้อหาวิชา เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา คนควา อภิปราย ฯลฯ
 3. ผู้สอนควรคำนึงถึงการที่จะให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนทั้งภาค วิชาการ และภาคปฏิบัติ ซึ่งมีผลส่งเสริมคุณลักษณะเฉพาะของ เอกกบุคคลและให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้
 4. กำหนดเวลาเรียนแต่ละคาบให้โรงเรียนจัดเป็นช่วงสั้น หรือ ยาวตามความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนลักษณะเนื้อหาและกิจกรรม¹
- ลักษณะการสอนที่จะให้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้.

1. สอนครบทุกเรื่องทุกกลุ่มตามโครงสร้างของหลักสูตร คือจัดการเรียนครบทุกกลุ่มประสบการณ์และให้ครบตามเวลาที่กำหนดไว้
2. สอนทั้งเนื้อหาและกระบวนการ นั่นคือสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เวลาวัดผลหลักของวัดทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
3. เด็กเป็นผู้แสดงครูเป็นผู้กำกับการแสดง โดยให้เด็กได้มีโอกาสได้แสดงกิจกรรมต่างๆตามความเหมาะสมไม่ว่าจะเป็นการบรรยาย อภิปราย สาธิต ทดลอง รายงาน คนควา และใช้อุปกรณ์ การสอนเด็กควรมีส่วนได้แสดงภายใต้การกำกับของครู ตามความเหมาะสมแก่วัย เวลา สถานที่และเนื้อหาของการเรียน

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มืออบรมครู เรื่องการไรหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521,

4. เรียนเมื่ออยู่ร่วมกัน โดยให้เด็กศึกษาร่วมกัน วางแผนร่วมกัน
แก้ปัญหาและประเมินผลงานร่วมกัน กิจกรรมการเรียนควรทำเป็นกลุ่ม

5. สอนคนไม่ใช่สอนหนังสือ ทว่าสอนคน คือสอนและฝึกอบรมให้
มีความเจริญงอกงามในกิจการต่างๆ โดยให้หนังสือ อุปกรณ์ และกิจกรรมต่างๆหลายอย่างตาม
ความเหมาะสม ความหมายของข้อนี้คือ สอนเพื่อมุ่งพัฒนาคนไม่ใช่สอนให้จบเล่มหนังสือเท่านั้น¹
การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ดี มีขั้นตอนอย่างเหมาะสมจะช่วยให้
เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและสมบูรณ์ ทั้งนี้

1. การสอนแบบบรรยาย ควรใช้ให้น้อยที่สุดให้นักเรียนได้ปฏิบัติ
กิจกรรมต่างๆให้มาก เป็นการอภิปรายระหว่างนักเรียนกับนักเรียน หรือครูกับนักเรียน

2. การบอกหรือสั่งให้นักเรียนทำตามควรทำแทนขอ แต่ควรส่งเสริม
ให้นักเรียนได้ใช้ความคิดและตัดสินใจด้วยตนเองให้มากที่สุด หากครูจะช่วยเหลือก็เพียงแต่
รับเป็นผู้ชี้แนะเท่านั้น

3. ใช้วิธีส่งเสริมช่วยให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ที่แวดล้อมใกล้ๆ
ตัวเด็กยิ่งกว่าการอ้างอิงตำรา

4. ให้นักเรียนเรียนตามความถนัด หรือความสนใจของเขาให้มากที่สุด

5. การสาธิตหรือการทดลองครูไม่ควรทำเองทุกเรื่อง แต่ควร
สนับสนุนให้เด็กได้วางแผนปฏิบัติกันเองให้มากที่สุด

6. ครูควรตระหนักอยู่เสมอว่าการเรียนรู้ไม่ใช่เกิดอยู่เฉพาะห้อง
เรียนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ควรให้เด็กเรียนด้วยการอภิปราย ค้นคว้า และทำกิจกรรมต่างๆ
ทั้งในและนอกห้องเรียน

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษา 5

7. มีเทคนิคการสอนหลายวิธีที่ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในห้องเรียน
 ให้น่าสนใจ ¹

กิจกรรมการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ การสอน
 ที่ครูเป็นศูนย์กลางของความสนใจ และการสอนที่เน้นเด็กเป็นความสนใจ แต่ในการปฏิบัติครูและนักเรียน
 จะต้องมีกิจกรรมร่วมกันอยู่เสมอ กิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 2 แบบ มีลักษณะ ดังนี้

1. การสอนที่ถือครูเป็นศูนย์กลางความสนใจ

1.1 การบรรยาย การบรรยายหรือการถ่ายทอดความรู้จากครูโดย
 ตรงในระดับประถมศึกษาควรจะทำให้น้อย และเป็นเพียงกิจกรรมเสริมอย่างอื่นเท่านั้น ถ้าเห็น
 ว่าไม่จำเป็นควรใช้วิธีอื่นแทน

1.2 การใช้คำถาม เพื่อสอนให้นักเรียนรู้จักคิดและหาคำตอบเอง
 การใช้คำถามที่มีประสิทธิภาพและถูกต้องมีประโยชน์ของง่าย ฉะนั้นครูของหาวิธีการและเทคนิคการใช้คำ
 ถามอยู่เสมอ คำถามชนิดใดจะทอคนควา ทดลอง หรือหาข้อมูล ซึ่งคุณลประกอบมาก ๆ จะเป็น
 ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ที่จะทำให้เด็กคิดเป็น ฟังตนเอง ไตรและมั่นใจตนเองยิ่งขึ้น

1.3 การสาธิต โคนแก่การที่แสดงหรือทำให้นักเรียนดู กิจกรรมสาธิต
 จะแตกต่างกันไปตามลักษณะของกลุ่มประสบการณ์ การสาธิตเป็นกิจกรรมการสอนที่ช่วยให้นักเรียน
 เข้าใจในเรื่องนั้นๆยิ่งขึ้น

2. การสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางความสนใจ

2.1 การใช้หนังสือเรียน หนังสือเรียนเป็นสื่อการเรียนที่ช่วยให้ผู้เรียน
 เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้มีความรู้และรู้จักใช้หนังสือแบบเรียนให้
 เกิดประโยชน์ จะใช้หนังสือแบบเรียนแทนครูไม่ได้

2.2 การมอบงานให้ทำ หรือการค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมการเรียนการสอน
 ที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเรียนด้วยตนเอง ในการมอบหมายงาน ครูจะต้องมีจุดหมาย
 และเตรียมตัวล่วงหน้า จะต้องศึกษาและค้นควาล่วงหน้าว่า มีแหล่งความรู้และข้อมูลที่ไหนบ้างจะไป
 ศึกษาค้นคว้าได้

¹ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, คู่มือการปฏิบัติงาน ศึกษานิเทศก์
 ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ หน้า 237 - 238.

2.3 การให้ทำแบบฝึกหัด หรือการให้การบ้าน เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลงานจากการทำแบบฝึกหัด จะบอกให้ครูทราบว่านักเรียนเรียนบทเรียนที่บ้านไป เข้าใจหรือไม่ ถ้าไม่เข้าใจ ครูจะทอ้งมีการสอนซ่อมเสริม หรืออาจจะทอ้งทบทวนบทเรียนใหม่

2.4 การอภิปรายกลุ่ม เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น และทัศนียอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือการวางแนวทางหรือข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของนักเรียนเอง เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด แสดงความคิดเห็นให้เหตุผล และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ตลอดจนยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นที่แตกต่างไปจากของตน

2.5 การให้ยูเรียนเรียนด้วยตนเอง เป็นการทอ้งสนองในความเชื่อในความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงจัดให้ยูเรียนได้เรียนตามความสามารถ ความสำคัญยูเรียนด้วยตนเอง อยู่กับการมอบหมายงานให้ เหมาะสมกับแต่ละบุคคลและมอบวัสดุการ เรียนการสอนให้ เหมาะกับกิจกรรมและความสามารถแต่ละบุคคล ครูจึงทอ้งเตรียมบทเรียนสำเร็จรูป เตรียมศูนย์การเรียน และอุปกรณ์ให้พร้อม

2.6 การศึกษานอกสถานที่ เป็นการศึกษาศึกษาและสังเกตสิ่งต่างงานนอกห้องเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง

2.7 การแสดงบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้สนุกสนาน และเรียนรู้อารมณ์ความรู้สึก เรียนรู้ที่จะเข้าใจคนอื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงบทบาทของคนอื่นที่ไม่ใช่ของตนเอง

2.8 การสร้างสถานการณ์จำลอง เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกับการแสดงบทบาทสมมติมาก แตกต่างกันอยู่ตรงที่ว่า การแสดงบทบาทสมมติ เราเน้นที่การแสดงออกและความรู้สึกของผู้แสดงแต่ละคน การสร้างสถานการณ์จำลองเน้นที่กระบวนการและบรรยากาศทั้งหมดในการแสดง เน้นการสร้างสถานการณ์จริงทั้งหมดมาไว้ในห้องเรียน

2.9 การทดลอง การทดลองเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนค้นหาความจริงด้วยตนเอง ในระดับประถมศึกษา ควรส่งเสริมให้ทำการทดลองในสิ่งที่เด็กควรทำได้ และไม่ซับซ้อน แต่ทอ้งไม่ให้เด็กรู้สึกว่ายากเกินไป¹

¹ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, แผนการขยมครูชั้นประถมศึกษา 6

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูจำเป็นต้องจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพ
 ของนักเรียน ห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ หรือสภาพของอุปกรณ์ที่โรงเรียนตั้งอยู่ การปรับปรุงหรือ
 แก้ไขเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว จะต้องศึกษาขั้นตอนและวิธีการใช้หลักสูตรที่ถูกต้องดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้จะทำให้ทราบเป้าหมายของการ
 ทำงานและทราบแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรทุกประเภท ให้มีความรู้ความเข้าใจ
 และสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เตรียมทำแผนการสอนย่อยและกำหนดการสอน เพื่อวางแผนการสอน
 ให้เหมาะสมและเดินไปตามอัตราเวลาเรียนที่กำหนด
4. จัดทำแผนการสอนระดับบทเรียน เพื่อนำไปใช้สอนใ้ทันที และทรง
 ตามความต้องการ ของครู
5. เตรียมสื่อการเรียนที่จำเป็น ตามแผนการสอนระดับบทเรียน เพื่อเป็น
 เครื่องช่วยใหญ่เรียนเกิดการเรียนรู้¹

สรุปแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามแนวหลักสูตร ประถมศึกษา
 ของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูและนักเรียนอย่างแท้จริง ครูทำหน้าที่สอนหนังสือให้น้อยลง แล้ว
 กลับมาสอนคนใหม่มากขึ้น ฝึกให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง ปฏิบัติกิจกรรมในห้องเรียนให้มากกว่าที่เคย
 บรรยายภาคีในห้องเรียนจึงควรเปลี่ยนจากการยึดครูเป็นศูนย์กลาง เป็นยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง วิธีสอน
 ที่ครูนำมาใช้ก็ควรเปลี่ยนไปตามสภาพของเนื้อหาวิชา กิจกรรม และคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของ
 ผู้เรียนด้วย

¹ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การอบรมครูประถมศึกษา (ป.1-6)
โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (วิทยุ) (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สวนพิมพ์,
 2527), หน้า 49.

สื่อการเรียน สื่อการสอน

สื่อการเรียน หมายถึง เครื่องมือต่างๆ ที่เป็นประเภทถาวรและสิ้นเปลือง ที่จำเป็นของวิชาปฏิบัติการรวมในโรงเรียน เพื่อให้ช่วยจัดการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ¹ สื่อการเรียนในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่มักเป็นสิ่งที่ยุ่ยรอบตัว ไม่ได้กำหนดแน่นอนตายตัวลงไปว่าจะต้องเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดเท่านั้น เพราะสิ่งต่างๆ ดังกล่าว เป็นสื่อกลางในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เรียนในเนื้อหาตามแผนการสอน หรือคู่มือครู คู่มือครูจะมีรายชื่อสื่อที่จะต้องนำมาประกอบการเรียนการสอน แต่เป็นเพียงสื่อตัวอย่างเท่านั้น ครูผู้สอนอาจเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ครูผู้สอนจึงต้องมีหน้าที่เลือกเพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสม สื่อการเรียนอาจกำหนดได้ดังนี้

1. สื่อการเรียนประเภทวัสดุ หมายถึง สื่อที่เป็นวัสดุสิ้นเปลืองแล้วใช้ให้หมดไป หรือยุ่ยได้ง่าย ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น

1.1 วัสดุสื่อการเรียนที่มีผู้ผลิตจำหน่าย ได้แก่ สิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น ภาพชุด แผนรูป สไลด์ फिल्म เทป โทรทัศน์ ชุดอุปกรณ์ (เช่น เครื่องทดลองวิทยาศาสตร์) ชุดการสอน

1.2 วัสดุสื่อการเรียนที่จัดทำหรือจัดทำมาเอง จากครูและนักเรียน ได้แก่ วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น อาจเป็นวัสดุที่เหลือใช้ หรือวัสดุที่เป็นของจริง

2. สื่อการเรียนประเภทอุปกรณ์ ซึ่งเป็นเครื่องเล่นวัตถุ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายข้ามศีรษะ เครื่องมือต่างๆ ที่คงทน ของจริง หุ่นจำลอง ซึ่งแบ่งเป็น 3 ชนิด คือ (1) เครื่องเสียงต่างๆ (2) เครื่องฉาย (3) อุปกรณ์อื่นๆ เช่น คุรุภัณฑ์ในห้องเรียน

3. สื่อการเรียนประเภทวิธีการ เทคนิคในการสอน หมายถึง วิธีการที่นำมาใช้จัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน หรือวิธีการสอนนั่นเอง วิธีการเป็นสื่อการเรียนที่จะช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างมีนัยใจ มีประสบการณ์ตรงจากการที่ปฏิบัติ²

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, แนวการโซหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หน้า 33.

² สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การอบรมครูประถมศึกษา(ป.1 - ป. 6) โดยวิทยากรกรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (วิทยุ) หน้า 289 - 290.

การใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการสอน ครูควรมียุทธศาสตร์ 3 ประการ คือ

1. ใช้ธรรมชาติของการยอมรับเสนอของเด็กประถมศึกษาเป็นประโยชน์ต่อการสอน
2. ใช้สื่อทุกครั้งที่คุณเห็นว่านักเรียนอาจไม่เข้าใจทำให้ฟังเพียงอย่างเดียว
3. กำหนดวัตถุประสงค์การใช้สื่อทุกประเภทให้เด่นชัด
4. ยุทธศาสตร์การใช้สื่อประสมกับที่จัดไว้ในรูปของชุดการสอน
5. ทดสอบประสิทธิภาพของสื่อที่สร้างขึ้นใหม่แต่ละอย่างด้วยการทดลองใช้ เพื่อให้

ใช้สื่อที่คุณภาพ

6. ทดสอบและตรวจสอบสื่อที่มีผู้ผลิตไว้แล้วว่ามีวิธีการใช้อย่างไร เนื้อหาและถูกต้องเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่
7. ใช้สื่อให้เป็น "เครื่องช่วยนักเรียนเรียน" มากกว่าเป็น "เครื่องช่วยครูสอน" ¹

การเลือกสื่อการเรียน ควรเลือกตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ตรงกับจุดประสงค์ของบทเรียนและวิธีการสอน
2. เหมาะสมกับระดับความรู้และวัยของผู้เรียน
3. สภาพที่ เร้าความสนใจ
4. ราคาถูก ทนง่าย ใช้งานสะดวก
5. เหมาะสมกับสภาพ หรือดัดแปลงที่มีอยู่มาใช้ให้เหมาะสม ²

นอกจากแหล่งวัสดุที่เป็นสื่อการเรียนแล้ว แหล่งวิชาการก็เป็นสื่อการเรียนอีกอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อย แหล่งวิชาการที่จะใช้เป็นสื่อการเรียน ในการดำเนินการสอน หรือจะเสนอแนะให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีดังนี้

1. ห้องสมุด อาจเป็นห้องสมุดของโรงเรียน หรือมุมต่างๆในห้องเรียนที่จัดแสดงความรู้ หรือเอกสารหนังสือต่างๆไว้สำหรับค้นคว้า

¹ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอบชุดวิชา สื่อการสอนระดับประถมศึกษา
หน่วยที่ 1 - 7 (กรุงเทพฯ: ป.สัมพันธ์พาณิชย์, 2525), หน้า 18 - 19.

² สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การอบรมครูประถมศึกษา(ป.1-6)
โดยวิทยากรกรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (วิทยุ) หน้า 290.

2. การจัดนิทรรศการหรือการแสดงต่างๆ ที่โรงเรียนหรือหน่วยงานเป็นผู้จัด
3. วิทยากร อาจจะเป็นครูในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน คนในท้องถิ่น
- ข้าราชการอื่นๆ ที่ให้ความรู้แก่นักเรียน ใคตามหัวข้อที่จะศึกษา อาจจะเชิญมาบรรยายให้นักเรียนฟัง หรือให้นักเรียนไปสัมภาษณ์ ชักถามตามหัวข้อที่ครูกำหนดให้¹

การเก็บรักษาสื่อการเรียน

การเก็บรักษาสื่อการเรียนที่ถูกกอง นอกจากจะให้ประโยชน์ด้านความสะดวกในการนำมาใช้แล้ว ยังเป็นวิธีการรักษาสื่อให้อยู่ในสภาพที่สามารถนำมาใช้ได้ตลอดเวลา จึงควรเก็บรักษาสื่อตามวิธีการต่อไปนี้

1. ตรวจสอบสภาพสื่อการเรียนหลังใช้ทุกครั้ง และจัดให้อยู่ในสภาพปกติ
2. เก็บไว้เป็นประเภท หมวดหมู่
3. มีทะเบียนในการเก็บรักษาและการนำไปใช้
4. ตรวจสอบสภาพความคงทน เพื่อการจัดหาเพิ่มเติม²

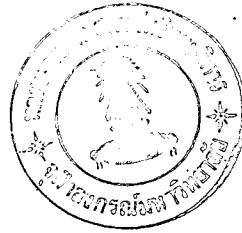
การจัดทำสื่อการเรียน

สื่อการเรียนในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่มักจะเป็นของจริงที่อยู่รอบๆตัว อาจหามาได้โดยวิธีขอม่า จัดทำและจัดซื้อ สำหรับในการจัดทำขึ้นใช้เองนั้น ควรยึดหลักต่อไปนี้

1. ทำง่าย วัสดุสะดวก ราคาถูก
2. คัดแปลงจากวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่ในโรงเรียน
3. ผู้เรียนสนใจ อยากเรียนอยากศึกษา
4. ตรงกับวัตถุประสงค์ในการใช้

¹สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, คู่มือปฏิบัติงานศึกษานิเทศก์ ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ หน้า 190.

²สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การอบรมครูประถมศึกษา (ป.1-6) โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (วิทยุ) หน้า 291.

การวัดและประเมินผลการเรียน

การประเมินผลการเรียนการสอน ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ประถมศึกษา 2521 นั้น เพื่อว่าผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากการสอนแล้ว มากน้อยเพียงใด เช่น ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีวินัยและทำสิ่งที่เรารู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่ การประเมินผลการเรียนการสอนจึงไม่ได้เน้นการสอนเพื่อสอบ แต่ต้องการให้ผู้สอนประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดไปมากกว่า นั่นคือ ผู้สอนจะท้อสอนให้ [redacted] ในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ และเหมาะสมกับการดำรงชีวิต ในสังคม เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่หลักสูตรพึงประสงค์นั่นเอง ¹

การวัด หมายถึง กระบวนการเพื่อจะให้ใ้เหมายซึ่งตัวเลข หรือสัญลักษณ์ที่มีความหมาย แทนคุณภาพหรือคุณลักษณะของสิ่งที่จะวัด โดยใช้เครื่องมือที่ประสิทธิภาพอย่างมีกฎเกณฑ์ การประเมินหมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของวัตถุ เหตุการณ์ หรือบุคคล โดยวิเคราะห์จากข้อมูลซึ่งใ้เมาจากกาการวัด ² การวัดผลที่ดีนั้น ในเชิงปฏิบัติจะต้องมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญสี่ข้อคือ เพื่อให้ผลที่ ถูกต้อง และเกิดประโยชน์ที่แท้จริง หลักการวัดผลที่ดีที่น่ายึดถือปฏิบัติ นั้น น่าจะประกอบด้วย

1. วัดให้ตรงตามวัตถุประสงค์
2. ใช้เครื่องมือดี
3. มีความยุติธรรม
4. แปลผลใ้ถูกต้อง
5. ใช้ผลการวัดใ้คุ้มค่า ³

¹กระทรวงศึกษาธิการ, แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หน้า 185.

²มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, เอกสารการสอนชุดวิชา สถิติ วิจัยและการประเมินผลการ ศึกษา หน่วยที่ 11 - 15 (กรุงเทพฯ: ฌรินทร์การพิมพ์, 2524), หน้า 5.

³สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การอบรมครูประถมศึกษา (ป.1 - ป.6) โดยใ้ใช้วั้กรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (วิหุ) หน้า 316.

หลักสูตรประถมศึกษา 2521 มุ่งสอนคนมากกว่าสอนหนังสือ มุ่งสอนให้พัฒนาทุกๆ ด้าน เมื่อการสอนมุ่งพัฒนาคน การวัดผลและการประเมินผลจึงต้องวัดพฤติกรรมของผู้เรียนที่ได้เปลี่ยนแปลงไปทุกด้าน

การประเมินผลตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (พ.ศ. 2524)

กระทรวงศึกษาธิการได้แก้ไขระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา 2521 โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ใช้ระเบียบนี้ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 เป็นต้นมา มีสาระสำคัญ ดังนี้คือ

1. ให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผลทุกชั้นเรียน ยกเว้นชั้น ป. 6 ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นผู้แจ้งทั้งคณะกรรมการประเมินผลระดับอำเภอ / กิ่งอำเภอ

2. ให้มีการประเมินผลการเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และเพื่อตัดสินผลการเรียน โดยมีหลักการและวิธีการดังนี้

2.1 การประเมินผลการเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ปัจจุบันมีหน้าที่ครูมิใช่ให้นักเรียนตกชั้นอีกแล้ว แต่มีหน้าที่พัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่วางไว้ในหลักสูตร การประเมินผลการเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน จึงควมไปถึงการประเมินผลเป็นระยะๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้น เป็นการประเมินผลก่อนเรียน เพื่อต้องการรู้ว่า ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานพอที่จะนำมาศึกษาคือกับสิ่งที่จะเรียนใหม่มากน้อยเพียงใด ครูผู้สอนจะได้อ่างแผนใดเหมาะสมกับสภาพของนักเรียน เช่น ครูจะสอนให้นักเรียนที่เข้าเรียนใหม่ในชั้น ป. 1 เขียนหนังสือเป็น ผู้สอนจะต้องการตรวจสอบความพร้อมก่อนว่า เด็กพร้อมที่จะเริ่มเรียนหรือยัง จับดินสอได้แล้วหรือไม่ เป็นต้น แล้วจึงจะดำเนินการสอนต่อไปได้

ขั้นที่ 2 การประเมินความรู้ความสามารถตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น เป็นการประเมินผลระหว่างเรียน หรือเรียกว่า สอนไปสอยไป เพื่อต้องการรู้ว่า ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้ในขณะทำการสอนหรือไม่ และบกพร่องในเรื่องใด เพื่อจะได้อปรับปรุงการเรียนการสอน ได้ถูกต้อง และเพื่อจะไ้ทราบว่า แต่ละคนแต่ละเรื่องที่สอนโดยส่วนรวม นักเรียน

บรรลุลมามากน้อยเพียงใด

ขั้นที่ 3 การประเมินผลปลายภาคเรียน / ปลายปี เป็นการประเมินผลรวม หรือประเมินผลหลังเรียน เป็นการประเมินผลโดยสรุป เพื่อให้รู้ว่าผู้เรียนมีความสำเร็จในการเรียนรู้ ไปแล้วทั้งสิ้นเท่าใด มีความสามารถเป็นส่วนรวมเท่าไร เช่น คอย เรื่องใด เพื่อจะได้แก้ไข ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน โดยส่วนรวมได้ถูกต้อง

2.2 การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน

นักเรียนประถมศึกษาจะเลื่อนชั้นไปเรียนชั้นสูงได้ จะต้องผ่านเกณฑ์ต่างๆ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,3,5 จะเลื่อนชั้นไปเรียนชั้นสูงได้ ต้องผ่านเกณฑ์ 2 เกณฑ์ คือ

1. เวลาเรียนตลอดปี ต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ยกเว้นถ้าไม่ขาดเรียน ไม่นานักและสุขภาพดีจะมาเรียนได้
2. การผ่านจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น แต่ละกลุ่มประสบการณ์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 เฉพาะภาษาไทยให้รวมกับวิชาคณิตศาสตร์ก่อน (ยกเว้นบางกลุ่ม วิชาภาคเพียงเล็กน้อยอาจเลื่อนชั้นได้)

กลุ่มที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2,4,6 จะเลื่อนไปเรียนชั้นสูงได้จะต้องพิจารณา จากเกณฑ์ต่างๆ 3 เกณฑ์

1. เวลาเรียน ร้อยละ 80 เช่นเดียวกับกลุ่มที่ 1
2. การผ่านจุดประสงค์ร้อยละ 60 เช่นเดียวกับกลุ่มที่ 1
3. การสอบปลายปี ถ้าผ่านเกณฑ์ 1, 2 หรือไม่ผ่านเกณฑ์หนึ่งเกณฑ์ใด บางเกณฑ์ไม่มากนัก และได้รับการพิจารณาให้เข้าสอบปลายปีได้ และผลการสอบแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1 ให้เลื่อนชั้นได้ (ยกเว้นภาคเพียงเล็กน้อย ก็ให้เลื่อนชั้นได้)

การเลื่อนชั้นระหว่างปี ถ้านักเรียนมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์มาก โดยการตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์ด้วยวิธีการต่างๆ ถ้าผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้อบรมในสมุดประจำชั้น (ป.02 /6) 90 % ขึ้นไป และมีสุขภาพเหมาะสมก็ให้เลื่อนไปเรียนชั้นสูงได้ ภายในวันที่ 1 กันยายน ของปี การศึกษานั้น

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการไหลหลักสูตรประณตศึกษา ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้แล้วหลายท่าน ซึ่งมุ่งเน้นที่จะศึกษามหาบทของ (ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานที่จะเปรียบเทียบงานทางด้านวิชาการ การจัดการกรรมการเรียน และวิจัยอื่นที่จะช่วยให้การไหลหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผลงานการวิจัยที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

ประมวล รัชวงศ์ ไท้วิจัยเกี่ยวกับมหาบทการบริหารงานวิชาการของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของนักการศึกษาและคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดกันทรวิลาส ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานจริงในการบริหารงานวิชาการนั้นทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ยังปฏิบัติน้อยไป ของการไหลครูใหญ่ปฏิบัติงานในด้านนี้ใหม่มากขึ้น จากการศึกษาพบว่า งานด้านวิชาการทุกกลุ่มของการไหลครูใหญ่ปฏิบัติมากที่สุด และรองลงมาได้แก่ งานทางด้านกิจกรรมทางด้านวิชาการ งานในด้านการเรียนการสอน งานในคานหลักสูตรงานในคานักผลและงานในคานการนิเทศ ¹

สมิคร หนูไพโรจน์ ไท้ทำการวิจัยเรื่อง งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดภาคใต้ ผลการวิจัยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานด้านวิชาการพบว่า นักวิชาการ ซึ่งได้แก่ครู และศึกษานิเทศก์ เห็นว่าโรงเรียนยังปฏิบัติไม่ได้ดีเท่าที่ควร งานวิชาการที่กลุ่มและศึกษานิเทศก์ เห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติน้อย และต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติมากขึ้นมีอยู่ 4 เรื่อง คือ หลักสูตรไม่โปร่งเสริม ความรู้คานอาชีพแก่นักเรียน อีกทั้งไม่สอดคล้องในการที่จะนำความรู้ไปปรับปรุงการอาชีพเพื่อเพิ่มทุนรายไคน้อย่างใด การจัดทำโครงการสอนโรงเรียนไม่ค่อยมีการจัดทำ วิธีการสอนของครูยังเหมือนเดิม ยังขาดคุณธรรม

¹ประมวล รัชวงศ์, "มหาบททางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในทัศนะของนักการศึกษาและคณะกรรมการการศึกษาในจังหวัดกันทรวิลาส" (ปริชญานิพนธ์ การศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), หน้า 59

สอน และกลวิธีการสอนที่ดี และครูประจำการขาดการฝึกอบรมทางวิชาการสมัยใหม่ ฉะนั้นการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงแนวการสอนจึงมีน้อยที่สุด¹

จันทร์ใหญ่ กาญจนรัตน์ ใ้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ผลการวิจัยพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติมากที่สุด คือ งานเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน รองลงมาได้แก่ งานที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา งานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และงานที่เกี่ยวกับหลักสูตรความสำคัญ บทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษารองลงมาได้แก่ งานที่เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน งานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และงานที่เกี่ยวกับหลักสูตรความสำคัญ²

วิไล ไชยเสวีวงศ์ ใ้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการไร้อัตลักษณ์ประจำโรงเรียน พุทธศักราช 2521 ชั้นประถมศึกษา ๕ ในเขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูชั้นประถมศึกษา ๕ มีปัญหาการไร้อัตลักษณ์ประจำโรงเรียน พุทธศักราช 2521 มากเพียงคำถามเดียว คือ การไร้อัตลักษณ์เรียน ส่วนที่เหลือในอีก 4 คำถาม กล่าวคือ ปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและวิธีสอนหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล มีปัญหาปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบของครูผู้บริหารโรงเรียนและครูชั้นประถมศึกษา ๕ เกี่ยวกับปัญหาการไร้อัตลักษณ์ประจำโรงเรียน พุทธศักราช 2521 พบว่า ส่วนใหญ่ ไม่แตกต่างกัน³

¹ สมัยกร หนูไพโรจน์, "งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดภาคใต้" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2518), หน้า 198

² จันทร์ใหญ่ กาญจนรัตน์, "บทบาทการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเมืองพัทยา" (วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2525), หน้า บทคัดย่อ.

³ วิไล ไชยเสวีวงศ์ "ปัญหาการไร้อัตลักษณ์ประจำโรงเรียน พุทธศักราช 2521 ชั้นประถมศึกษา ๕ ในเขตการศึกษา 6 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2522), หน้า บทคัดย่อ.

สำราญ วรณศรี อำนวย ชมศรีสวัสดิ์ และ พิทยา กิจวิจารณ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษานันทนาการและความต้องการการนันทนาการในด้านการวัดผลประเมินผลของครูประถมศึกษาในจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. โดยเฉลี่ยทั้งจังหวัดมหาสารคามครูยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการประเมินผลต่ำกว่าเกณฑ์

2. มีปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผล

1. ขาดอุปกรณ์สร้างเครื่องมือวัดผล

2. ขาดความรู้ความชำนาญในการสร้างเครื่องมือวัดผล

3. จุดประสงค์การเรียนรู้ในแบบ ป. 02/ มีมากเกินไป

4. จุดประสงค์การเรียนรู้บางข้อไม่เหมาะสมกับเด็กตามบท

5. ไม่สามารถทั้งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3. ความต้องการที่จะได้รับการนันทนาการ

1. การสร้างเครื่องมือวัดผล

2. หลักการวัดผลประเมินผลทั่วไป

3. การกรอกข้อมูลในแบบวัด ป. 01 ป. 02

4. การสร้างข้อสอบ

5. การทั้งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม¹

บุญนิกย์ ไวสุตติก ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ครูประจำการและนักเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการรื้อหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการ มีความคิดเห็นส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และการบริหารหลักสูตร การวัดและประเมินผล และที่เห็นว่าเป็นปัญหามาก คือเรื่องได้รับความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ ทักษะในการสอนแบบรายงาน การสอนเชิงบูรณาการ การสอนโดยไร้ท่อนิ้วมือ การเตรียมความพร้อมของเด็ก การไร้

¹ สำราญ วรณศรี อำนวย ชมศรีสวัสดิ์ พิทยา กิจวิจารณ์ "การศึกษานันทนาการและความต้องการการนันทนาการในด้านการวัดผลประเมินผลของครูประถมศึกษาในจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดกาฬสินธุ์" วิจัยชนบท 4 (กรกฎาคม, 2527), 11 - 14.

เครื่องรับวิทยุ เทป โทรทัศน์ การฉายภาพโทรทัศน์ การซักแค้นลงงบประมาณและวัสดุสำหรับ
สร้างสื่อการเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ การบริการนักเรียน และความจำกัของเนื้อ
ที่บริเวณโรงเรียน ครูที่นักเรียนชั้นประถมปีที่ 1 ชอบที่สุดเป็น หญิง วัยสาวและสวย วิชาที่นักเรียน
เรียนส่วนใหญ่ไม่รู้จัก คือวิชาวิทยาศาสตร์และบูรณาการ วิชาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ นักเรียนส่วนใหญ่
ได้ลงมือปฏิบัติจริงๆ แต่ครูมีความกระตือรือร้น ในระยะต้นของภาคเรียนเท่านั้น ทางด้านการวัด
และประเมินผลส่วนใหญ่ ครูปฏิบัติตามที่ คู่มือครูและแผนการสอนเสนอแนะพอสมควร¹

หน่วยศึกษานิเทศก์ จังหวัดชุมพร ใ้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบ

ความเข้าใจหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูสอนชั้นประถมปีที่ 1 ปีการศึกษา
2521 จังหวัดชุมพร โดยใ้กลุ่มตัวอย่างครูที่สอนชั้น ป.1 ผลการวิจัย พบว่า

1. ขนาดของโรงเรียนที่ทำการสอน พบว่าครูที่ทำการสอนในโรง
เรียนที่มีครู ป.1 คนเดียว มีความเข้าใจหลักสูตรมากกว่าในโรงเรียนที่มีครู ป.1 มากกว่า
1 คน

2. เพศ ครูชายมีความเข้าใจหลักสูตรมากกว่าครูหญิง

3. สถานภาพสมรส ครูโสดมีความเข้าใจหลักสูตรมากกว่าครู

ที่สมรส

4. วุฒิ ครูที่มีวุฒิสุงกว่า ป.กศ. มีความเข้าใจหลักสูตรมากกว่า
ครูที่มีวุฒิป.กศ. หรือต่ำกว่า

5. ประสบการณ์การสอน ป.1 ครูที่มีประสบการณ์การสอน ป.1
ตั้งแต่ 3 ปี ลงมา มีความเข้าใจหลักสูตรมากกว่า ครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 3 ปี²

สมพงษ์ จิกระชัย ใ้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารการ
ศึกษา และครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ท่อการใ้หลักสูตร

¹บุญนิทย์ ไ้สู่อีก, "ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ครูประจำการและนัก
เรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการใ้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช
2521" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า บทกัยย.

²จังหวัดชุมพร, หน่วยศึกษานิเทศก์, "เปรียบเทียบความเข้าใจหลักสูตรประถมศึ
ษา พ.ศ.2521 ของครูสอนชั้น ป.1 ปีการศึกษา 2521 จังหวัดชุมพร" บทกัยยรายงานการวิจัย
ทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ 2519-2524 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2523), หน้า 83-84

ประถมศึกษา 2521 เป็นงานวิจัยที่ศึกษาความคิดเห็นของ ผู้บริหารและ ครูประจำการเกี่ยวกับความ
 พหุคูณในการไรหลักสูตรประถมศึกษา 2521 อันประกอบด้วยอาคารสถานที่ และแหล่งบริการทางวิชา
 การ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และวัสดุหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน การวัด
 และประเมินผล ปรากฏผลการวิจัยดังนี้ ด้านความพร้อมของโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติ
 ความแนวหลักสูตรใหม่ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความพร้อมในตัวเองอยู่ในระดับสูง ครู ป.1 สามารถสอน
 และปรับคาบทนแนวหลักสูตรใหม่ได้เป็นอย่างดี ถ้าได้รับการอบรมและสนับสนุนด้านอื่นๆ ความพร้อมของ
 อาคารและแหล่งบริการทางวิชาการทั้งผู้บริหาร และครู ป.1 มีความเห็นว่าควรปรับปรุงให้ดีขึ้น ผู้
 บริหาร และครู ป.1 มีความคิดเห็นแตกต่างกับความพร้อมในด้านหลักสูตร ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า
 ต้องปรับปรุงความพร้อมในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างดี
 ความพร้อมในด้านสื่อการเรียนส่วนใหญ่ควรปรับปรุง และความพร้อมในด้านการวัดและประเมินผล ปรากฏ
 ว่ามีความคิดเห็นว่าควรปรับปรุงก็มีความพร้อม ¹

พิทยาลงกรณ์ พิลาศเขมอร ใ้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารวิชาการ ตามหลัก
 สูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด มุ่งศึกษา
 การบริหารงานทางวิชาการ และเปรียบเทียบการบริหารวิชาการทั้ง 3 ด้านได้แก่ การจัดระเบียบ
 งานทางไรหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนในโรง
 เรียนขนาดใหญ่ กับโรงเรียนขนาดเล็กว่าแตกต่างกันหรือไม่

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า เพื่อสอบถามการปฏิบัติงาน
 การบริหารวิชาการของโรงเรียน กับกลุ่มตัวอย่างครูใหญ่ 84 คน และครูที่ทำการสอนตามหลักสูตรใหม่
 จำนวน 211 คน รวมทั้งสิ้น 295 คน

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารวิชาการเกี่ยวกับการจัดระเบียบงานการไรหลัก
 สูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยคิดเป็นร้อยละ
 37 และ 34 ตามลำดับ ส่วนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก คิดเป็น
 ร้อยละ 40

¹ รำรง รุทธิพิ, "สรุปงานวิจัยในเล่ม" วารสารวิจัยการศึกษา 9 (มิถุนายน ,2522),

เมื่อเปรียบเทียบทำงานวิชาการทั้ง 3 ด้าน คือ การจัดระเบียบงานการไหลหลัก
 สู่ทร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ในโรงเรียน
 ขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็กพบว่าไม่แตกต่างกัน และการบริหารวิชาการที่ปฏิบัติอยู่ในโรงเรียน
 ทั้ง 2 ขนาด เกี่ยวกับการจัดระเบียบงานการไหลหลักสู่ทรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ใน
 เกณฑ์ปานกลาง ส่วนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก¹

มลิวลัย ลัมไพรี ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความคาดหวังของครู
 ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อประสิทธิภาพของหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มวิชา
 การงานพื้นฐานอาชีพ มีเรื่องที่ทำการศึกษาวิจัยอยู่ 3 หมวด คือ หมวดจุดประสงค์การเรียนรู้ การประเมิน
 หมวดความถี่รวมยอดหรือหลักการ และหมวดเนื้อหาและกิจกรรม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ในด้านจุดประ
 สังกการเรียนรู้และการประเมินผล ครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ มีความเห็นตรงกันว่า จุดประสงค์
 ของหลักสูตร 2521 มีความชัดเจนที่อยู่สواءพอสมควร และเป็นจุดประสงค์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน
 ทั้งสิ้น และส่วนใหญ่ตรงกับความสนใจของผู้เรียน ครูสามารถนำไปสอนได้โดยไม่ต้องยากนักและนักเรียน
 สามารถทำได้ความมุ่งหมาย ครูสามารถฝึกความและวัดผลการเรียนได้มากพอสมควร มีเพียงส่วน
 น้อยที่ครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์เห็นว่า ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นและเหมาะสมขึ้น

ในด้านความถี่รวมยอดหรือหลักการ ครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์มีความเห็น
 ตรงกันว่า ความถี่รวมยอดหรือหลักการ 2521 มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อผู้เรียนมาก รวมทั้งมี
 ความสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของโรงเรียน สามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนและ
 ทางสังคมของผู้เรียน ทั้งช่วยให้ครูไม่เกิดความวิตกกังวล ทำให้การสอนง่ายขึ้นและเป็นไปตาม
 วัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตาม ความถี่รวมยอดหรือหลักการนี้ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง และครูยังขาด
 ความเข้าใจและต้องการแนะนำช่วยเหลือมาก

ในด้านเนื้อหาและกิจกรรมนั้น ครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ มีความเห็นตรงกัน
 ว่า เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในจำนวน ส่วนความจำเป็นสำหรับผู้เรียน ความสนใจ
 ของผู้เรียน ความยากง่ายในการจัดกิจกรรมและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ

¹พิทยาลงกรณ์ พิลาศเชมอร "การบริหารงานวิชาการตามหลักสูตร ประถมศึกษา
 พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด" (ปริญญาโททางการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2523), หน้า ๒๓๓-๒๓๕.

มากและปานกลาง มีเนื้อหาและกิจกรรมที่สมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างมากคือเรื่อง "การใช้โทรศัพท์" 1

วิเชียร เทียมเมือง ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับร่างครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2518) ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ครูส่วนมากเข้าใจจุดหมายของหลักสูตรดี พอสมควร และมีความคิดเห็นว่า จุดหมายของหลักสูตรรัก เสนและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนพอสมควร เนื้อหาสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรพอสมควร เนื้อหาภาษาไทย อนุกรมและนาฏศิลป์ และงานเกษตร มีมากและยาก แผนการสอนรัก เสนและสอดคล้องกับเนื้อหาพอสมควร และมีส่วนช่วยในการเตรียมการสอนใต้ออกนข้างมาก แต่คงก็ค้แปลงเนื้อหาเป็นส่วนมากในแผนการสอนจวิจัยศึกษา อนุ กรมและนาฏศิลป์ ในส่วนที่เกี่ยวกับอัตราเรียน นั้น ควรเพิ่มเวลาเรียนเนื้อหาภาษาไทยให้มากขึ้น คณิตศาสตร์เพิ่มอีกเล็กน้อย และมีครูจำนวนมากกว่า ร้อยละ 29 ให้ลดเวลาเรียนเนื้อหาจวิจัยศึกษา อนุ กรมและนาฏศิลป์ลงอีกเล็กน้อย

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ครูที่มีภูมิต่างกันและอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แตกต่างกันเป็นส่วนมาก ส่วนครูที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรแตกต่างกันไปเล็กน้อย

3. ปัญหาที่ครูพบขณะทดลองใช้หลักสูตร ครูส่วนมากมีปัญหาในเรื่องอุปกรณ์การสอน ครูยังขาดความรู้ ความสนใจในการสอนเนื้อหาบางเรื่อง ผู้เรียนขาดเรียนบ่อยและไม่พร้อมทางการเตรียม ผู้ปกครองยังไม่เข้าใจหลักสูตร และไม่ให้ความร่วมมือในการติดตามผลการปฏิบัติทางบ้านของผู้เรียน 2

1. มลิวัลย์ สัมโพธิ์, "การเปรียบเทียบความคาดหวังของครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อประสิทธิภาพของหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า ก.

2. วิเชียร เทียมเมือง, "ปัญหาและความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับร่างครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2518)" (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520), หน้า บทคัดย่อ.